

Nr 1

Konstitutionsutskottets memorial med uppgift på vilande förslag till ändringar i grundlagarna, innebärande övergång till enkammarriksdag m. m.

Konstitutionsutskottet får härmed för riksdagens slutliga ställningstagande anmäla det vid 1968 års riksdag som vilande antagna förslaget till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen, innebärande övergång till enkammarriksdag m. m. Förslaget har intagits i bilaga till detta memorial. Utskottet hänvisar till sitt betänkande nr 20 samt propositionerna nr 27 och nr 92 vid 1968 års riksdag. Ytterligare anmälningar av vilande förslag till ändringar i grundlagarna verkställs samtidigt genom utskottets memorial nr 2 och nr 3. Därefter återstår endast ett vilande förslag (KU 1968: 20 bil. 7 p. 1). Beträffande detta har motion väckts med hemställan om uppskov, varför utskottet återkommer vid senare tillfälle.

Stockholm den 30 januari 1969

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Erik Olsson (s), Dahl (s), fru Segerstedt Wiberg (fp), herrar Sveningsson (m), Harald Pettersson (cp), Sörlin (s), Sten Andersson (s), Hernelius (m) och Sörenson (fp); samt

från andra kammaren: herrar Larsson i Luttra (cp), Adamsson (s), Nilsson i Östersund (s), Henningsson (s), Wennerfors (m), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Boo (cp), Nelander (fp) och Jonsson i Mora (fp).

Bilaga

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

Regeringsformen**§ 4.**

Konungen äger att allena styra riket på det sätt, denna regeringsform föreskriver; inhämta dock, i de fall, här nedanför stadgas, underrättelse och råd av ett statsråd, vartill Konungen kallar och utnämner kunnige, erfarne, redlige och allmänt aktade, infödde svenske medborgare. Ej må de, som äro i rätt upp- och nedstigande skyldskap, ej heller syskon eller äkta makar på en gång vara ledamöter av statsrådet.

Konungen skall utnämna ett statsråd, vartill Han kallar kunnige, erfarne, redlige och allmänt aktade, infödde svenske medborgare. Ej må de som äro i rätt upp- och nedstigande skyldskap, ej heller syskon eller äkta makar på en gång vara ledamöter av statsrådet.

§ 9.

Uti alla ————— särskilt protokoll.

Statsrådets tillstådesvarande ledamöter böra, under ansvarighet för rådslagen, till den påföljd, varom i 106 och 107 §§ vidare stadgas, ovillkorligen till protokollet sina meningar yttra och förklara; Konungen dock förbehållet att allena besluta. Skulle någonsin den oförmodade händelse inträffa, att Konungens beslut vore uppenbarligen stridande mot rikets grundlag eller allmän lag, åligge det då statsrådets ledamöter att kraftiga föreställningar däremot göra. Den, som ej särskild mening till protokollet anfört, vare för beslutet ansvarig, såsom hade han styrkt Konungen att det beslut fatta.

Statsrådets tillstådesvarande ledamöter böra, under ansvarighet för rådslagen, till den påföljd, varom i 106 och 107 §§ vidare stadgas, ovillkorligen till protokollet sina meningar yttra och förklara. Den, som ej särskild mening till protokollet anfört, vare ansvarig för beslut i statsrådet, såsom hade han styrkt Konungen att det beslut fatta.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

nämningar till andra tjänster och ämbeten underdåniga påminnelser göra.

§ 35.

Statsrådets ledamöter hava förtroendesysslor, varifrån Konungen må dem entlediga, när han prövar rikets tjänst det fordra. Konungen fatte sådana beslut i statsrådet.

Förklarar riksdagen enligt 107 § att ledamot av statsrådet icke åtnjuter riksdagens förtroende, entledigar Konungen honom, såvida förordnande om nyval enligt 108 § icke meddelas inom en vecka efter det förklaringen gavs.

I annat fall än som avses i första stycket entledigar Konungen statsministern eller annan ledamot av statsrådet, om statsministern begär det.

Avgår statsministern, skola övriga ledamöter av statsrådet entledigas. Beslut om entledigande av statsrådets samtliga ledamöter träder i tillämpning först när ny statsminister utnämnes.

§ 38.

Konungens skrivelser och propositioner till riksdagen eller allmänt kyrkomöte, allmänna författningar, av Konungen utfärdade fullmakter å ämbeten och tjänster samt de ifrån Konungen utgående expeditioner och befallningar i övrigt, vilka Konungen bestämmer, skola, för att bliva gällande, vara försedda med Konungens underskrift och konnotation av vederbörande föredragande, som vare ansvarig, att de instämma med däröver förda protokoll. Alla andra av Konungen utfärdade beslut skola vara underskrivna

Konungens skrivelser och propositioner till riksdagen eller allmänt kyrkomöte, allmänna författningar, av Konungen utfärdade fullmakter å ämbeten och tjänster samt de ifrån Konungen utgående expeditioner och befallningar i övrigt, vilka Konungen bestämmer, skola, för att bliva gällande, vara försedda med Konungens underskrift och konnotation av vederbörande föredragande, som vare ansvarig, att de instämma med däröver förda protokoll. Alla andra av Konungen utfärdade beslut skola vara under-

(Nuvarande lydelse)

av föredraganden: denne må även omedelbarligen till vederbörande expediera föreskrifter och erinringar om verkställighet av utfärdade beslut. *Skulle den föredragande finna något Konungens beslut vara stridande emot denna regeringsform, göra han därom i statsrådet föreställning; yrkar Konungen ändock, att ett sådant beslut skall utfärdas, vare det då den föredragandes rättighet och plikt, att sin kontrasignation eller underskrift därå vägra, samt nedlägga han i följd därav sitt ämbete, vilket han icke må återtaga förr, än riksdagen hans förhållande prövat och gillat. Emellertid vare han vid sin lön och övriga tjänsten åtföljande inkomster bibehållen.*

(Det vilande förslaget)

skrivna av föredraganden: denne må även omedelbarligen till vederbörande expediera föreskrifter och erinringar om verkställighet av utfärdade beslut.

§ 39.

Vill Konungen utrikes resa, meddele Han statsrådet in pleno denna Sin föresats och inhämta dess tankar däröver, på sätt 9 § omtalar. Besluter Konungen därefter sådan resa och den verkställer, befatte Sig ej med rikets styrelse eller utöve den konungsliga makten, så länge han utrikes vistas, utan föres riksstyrelsen under Konungens frånvaro, i Hans namn, av den till tronföljden närmast berättigade prins, om han uppnått tjugufem års ålder. Han styre såsom regent med all konungslig makt och myndighet, enligt denna regeringsform; dock må han ej adeligt stånd och värdighet förläna, eller till grevligt och friherreligt stånd upphöja, eller riddarevärdighet utdela; *ävensom alla lediga förtroende-*

Vill Konungen utrikes resa, meddele Han statsrådet in pleno denna Sin föresats och inhämta dess tankar däröver, på sätt 9 § omtalar. Besluter Konungen därefter sådan resa och den verkställer, befatte Sig ej med rikets styrelse eller utöve den konungsliga makten, så länge han utrikes vistas, utan föres riksstyrelsen under Konungens frånvaro, i Hans namn, av den till tronföljden närmast berättigade prins, om han uppnått tjugufem års ålder. Han styre såsom regent med all konungslig makt och myndighet, enligt denna regeringsform; dock må han ej adeligt stånd och värdighet förläna, eller till grevligt och friherreligt stånd upphöja, eller riddarevärdighet utdela.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

syslor endast tills vidare kunna förvaltas av dem, som regenten därtill förordnar.

Har den _____ ej möter.

Finnes ej _____ som regent.

Huru förhållas _____ 91 § stadgat.

§ 49.

1:o. Riksdagen representerar svenska folket. *De rättigheter och åligganden, som gällande lag tillägger rikets ständer, tillkomma hädanefter riksdagen. Den fördelas i två kamrar, vilkas ledamöter väljas på sätt riksdagsordningen och särskild av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag stadga. Kamrarna äga i alla frågor lika behörighet och myndighet; skolande riksdagen i kraft av denna grundlag sammankomma varje år den 10 januari, eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter.*

Om riksdagens sessioner och om rätt för Konungen eller visst antal av *vardera kammarens* ledamöter att vinna riksdagens inkallande under tid, då riksdagssession ej pågår, stadgas i 2 § riksdagsordningen. Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i 91, 92, 93, 94 och 108 §§ finnes därom stadgat.

2:o. Skulle med hänsyn till något ärendes särskilda vikt och beskaffenhet prövas nödigt, att före dess avgörande folkets mening inhämtas, må Konungen och riksdagen genom

1:o. Riksdagen representerar svenska folket. *Riksdagen består av trehundraftio ledamöter. Ledamöterna utses genom val för tre år (ordinarie val) på sätt riksdagsordningen och särskild av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag stadga. Nyval på grund av förordnande enligt 108 § gäller endast för återstoden av löpande treårsperiod.*

I kraft av denna grundlag skall riksdagen sammankomma varje år den 10 januari, eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter. När nyval hållits på grund av förordnande enligt 108 §, skall den nyvalda riksdagen sammanträda inom tre månader från förordnandet å tid som Konungen bestämmer.

Om riksdagens sessioner och om rätt för Konungen eller visst antal av *riksdagens* ledamöter att vinna riksdagens inkallande under tid, då riksdagssession ej pågår, stadgas i 2 § riksdagsordningen. Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i 91, 92, 93 och 94 §§ finnes därom stadgat.

2:o. Skulle med hänsyn till något ärendes särskilda vikt och beskaffenhet prövas nödigt, att före dess avgörande folkets mening inhämtas, må Konungen och riksdagen genom

(Nuvarande lydelse)

samfällt stiftad lag förordna, att allmän folkomröstning skall anställas. I lagen bestämmes, vilken eller vilka frågor skola genom omröstningen besvaras, så ock tid och sätt för densamma. Rätt att deltaga i omröstningen tillkommer en var, som är röstberättigad vid val till riksdagens andra kammare. Efter omröstningen behandlas ärendet i grundlagsenlig ordning.

(Det vilande förslaget)

samfällt stiftad lag förordna, att allmän folkomröstning skall anställas. I lagen bestämmes, vilken eller vilka frågor skola genom omröstningen besvaras, så ock tid och sätt för densamma. Rätt att deltaga i omröstningen tillkommer en var, som är röstberättigad vid val till riksdagen. Efter omröstningen behandlas ärendet i grundlagsenlig ordning.

§ 50.

Riksdagen skall — — — — — och kungöra.

Om riket kommer i krig och krigsförhållandena så påkalla skall riksdagens krigsdelegation träda i riksdagens ställe. Förordnande härom meddelas antingen av den i 50 § riksdagsordningen omförmälda talmanskonferensen, där så kan ske efter samråd med statsministern, eller ock av Konungen, om talmanskonferensen på grund av krigsförhållandena icke kan sammanträda. Sådant förordnande gäller till dess vapenvila inträtt eller Konungen eller krigsdelegationen dessförinnan beslutar, att riksdagen skall återtaga sina befogenheter. Krigsdelegationen beslutar själv om formerna för sin verksamhet.

Om riket kommer i krig och krigsförhållandena så påkalla skall riksdagens krigsdelegation träda i riksdagens ställe. Förordnande härom meddelas antingen av den i 50 § riksdagsordningen omförmälda talmanskonferensen, där så kan ske efter samråd med statsministern, eller ock av Konungen, om talmanskonferensen på grund av krigsförhållandena icke kan sammanträda. Krigsdelegationen kan även, om statsministern och minst två tredjedelar av talmanskonferensens ledamöter äro ense därom, träda i riksdagens ställe, om riket hotas av omedelbar krigsfara. Konungen och krigsdelegationen äger var för sig besluta att riksdagen skall återtaga sina befogenheter. Krigsdelegationen beslutar själv om formerna för sin verksamhet.

Kan till — — — — — skall förestås.

Skulle till — — — — — till riksdagen.

§ 52.

Riksdagens kamrar äga att, på sätt i riksdagsordningen sägs, var för sig

Riksdagen utser, på sätt i riksdagsordningen sägs, talman samt en förs-

(Nuvarande lydelse)

utse talman samt en förste och en andre vice talman.

(Det vilande förslaget)

te, en andre och en tredje vice talman.

§ 53.

Varje riksdag skall för ärendenas beredning tillsätta dessa utskott: ett utrikesutskott, ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett bankoutskott, *tre* lagutskott, ett jordbruksutskott samt ett allmänt beredningsutskott med den sammansättning och de uppgifter, som i riksdagsordningen bestämmas.

Å riksdag, som sammanträder efter *upplösning*, varom i § 108 stadgas, skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras.

Varje riksdag skall för ärendenas beredning tillsätta dessa utskott: ett utrikesutskott, ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett bankoutskott, *fyra* lagutskott, ett jordbruksutskott samt ett allmänt beredningsutskott med den sammansättning och de uppgifter, som i riksdagsordningen bestämmas.

Å riksdag, som sammanträder efter *nyval*, varom i 108 § stadgas, skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras.

§ 54.

Ledamöterna av riksdagens i föregående § omförmälda utrikesutskott vare ock ledamöter av en nämnd med uppgift att med Konungen rådpläga om ärenden, som angå rikets förhållande till främmande makter. Rådplägning med denna utrikesnämnd bör i alla utrikesärenden av större vikt äga rum före avgörandet. Då ärende förekommer till behandling, skola alla tillgängliga handlingar och upplysningar meddelas. De beslut Konungen fattar i ärenden, som varit föremål för rådplägning med nämnden, varde delgivna dess ledamöter senast vid nästa sammanträde.

Ministern för — — — — — erhålla betydelse.

Nämndens ledamöter — — — — — därtill förbundna.

Varje riksdag skall tillsätta en nämnd med uppgift att med Konungen rådpläga om ärenden, som angå rikets förhållande till främmande makter. Rådplägning med denna utrikesnämnd bör i alla utrikesärenden av större vikt äga rum före avgörandet. Då ärende förekommer till behandling, skola alla tillgängliga handlingar och upplysningar meddelas. De beslut Konungen fattar i ärenden, som varit föremål för rådplägning med nämnden, varde delgivna dess ledamöter senast vid nästa sammanträde.

*(Nuvarande lydelse)**(Det vilande förslaget)*

§ 55.

Ej må riksdagen, *kamrarna* eller något riksdagens utskott i Konungens närvaro över något ämne rådplåga eller besluta.

Ej må riksdagen eller något riksdagens utskott i Konungens närvaro över något ämne rådplåga eller besluta.

§ 56.

I vilken ordning Konungens propositioner, så ock av riksdagsmän inom *kamrarna* väckta frågor, må till avgörande företagas, därom stadgas i riksdagsordningen.

I vilken ordning Konungens propositioner, så ock av riksdagsmän inom *riksdagen* väckta frågor, må till avgörande företagas, därom stadgas i riksdagsordningen.

§ 65.

Dessa medel må icke annorlunda användas, än fastställt blivit; *varande statsrådets ledamöter ansvarige, om de låta avvikelse därifrån äga rum, utan att till protokollet föreställning däremot göra samt anföra vad riksdagen i denna del förordnat.*

Dessa medel må icke annorlunda användas, än fastställt blivit.

§ 69.

Då vederbörande utskotts förslag rörande antingen statens reglerande eller bevillningens därefter lämpade hela belopp, eller vad till riksgäldskontorets utgifter och inkomster hörer, eller grunderna för riksgäldskontorets styrelse och förvaltning till prövning hos riksdagen förehaves, gälle vad angående behandlingen av utskottens avgivna förslag uti riksdagsordningen stadgas. Fatta kamrarna stridiga beslut, som ej varda sammanjämkade, skola kamrarna var för sig rösta om de olika beslut, vari vardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de fleste ledamöters av båda kamrarna sammanräknade röster, att gälla såsom riksdagens beslut.

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 70.

När, i fråga om reglementariska föreskrifter för riksbanken eller om riksbankens inkomster och utgifter eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, kamrarna stanna i stridiga beslut, skola kamrarna där- om var för sig rösta, såsom i nästfö- regående § sägs.

(Denna paragraf utgår.)

§ 71.

På enahanda sätt förfares jämväl, där kamrarna sig icke förena om grunderna för någon bevillning, sät- tet för deras tillämpning, eller bevill- ningens fördelning till utgörande.

(Denna paragraf utgår.)

§ 81.

Denna regeringsform — — — — — riksdagens beslut.

Då riksdagen hos Konungen anmält sitt beslut i grundlagsfråga, skall Konungen, därest beslutet innefattar bifall till ett av Honom framlagt för- slag, förrän riksdagen åtskilts, låta sålunda beslutad grundlagsändring genom allmän kungörelse utfärda; och skall Konungens beslut härom meddelas riksdagen genom öppet brev, som i *vardera kammaren sam- tidigt* uppläses av en statsrådets le- damot, den Konungen därtill förord- nat. Antager riksdagen ett inom den- samma väckt grundlagsförslag, inhämtade Konungen hela statsrådets tankar i ämnet och låte, där Han till förslaget samtycker, det tillkännagi- va genom kungörelse och öppet brev inom tid och på sätt nyss sagts. Lämna- rar Konungen ej Sitt samtycke, meddele Han, förrän riksdagen åt-

Då riksdagen hos Konungen anmält sitt beslut i grundlagsfråga, skall Konungen, därest beslutet innefattar bifall till ett av Honom framlagt för- slag, förrän riksdagen åtskilts, låta sålunda beslutad grundlagsändring genom allmän kungörelse utfärda; och skall Konungens beslut härom meddelas riksdagen genom öppet brev, som i *riksdagen* uppläses av en statsrådets ledamot, den Konung- en därtill förordnat. Antager riksdagen ett inom densamma väckt grund- lagsförslag, inhämtade Konungen hela statsrådets tankar i ämnet och låte, där Han till förslaget samtycker, det tillkännagiva genom kungörelse och öppet brev inom tid och på sätt nyss sagts. Lämna- rar Konungen ej Sitt sam- tycke, meddele Han, förrän riksdagen åtskilts, densamma genom skri-

(Nuvarande lydelse)

skilts, densamma genom skrivelse de orsaker, för vilka Han riksdagens beslut ej godkänner.

Beslutanderätt, som enligt denna regeringsform tillkommer Konungen och riksdagen, gemensamt eller var för sig, eller annat statligt organ och ej avser frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag, må i begränsad omfattning överlåtas på mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är eller skall bliva anslutet. Beslut om sådan överlåtelse fattas antingen i den ordning som gäller för grundlagsändring eller ock, om därmed förenad tidsutdräkt är till men för riket, samfällt av Konungen och en riksdag. I sistnämnda fall erfordras för beslut om överlåtelse, att i *vardera kammaren* minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna vid votering instämt i beslutet.

§ 82.

Vad till ändring av grundlagarna, uti föreskriven ordning, riksdagen beslutit och Konungen gillat, eller Konungen föreslagit och riksdagen antagit, äge, sedan öppet brev, varom i nästföregående paragraf förmäles, blivit i *riksdagens kamrar* uppläst, kraft av grundlag.

§ 87.

1:o. Riksdagen äge gemensamt med Konungen makt att stifta all-

(Det vilande förslaget)

velse de orsaker, för vilka Han riksdagens beslut ej godkänner.

Beslutanderätt, som enligt denna regeringsform tillkommer Konungen och riksdagen, gemensamt eller var för sig, eller annat statligt organ och ej avser frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag, må i begränsad omfattning överlåtas på mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är eller skall bliva anslutet. Beslut om sådan överlåtelse fattas antingen i den ordning som gäller för grundlagsändring eller ock, om därmed förenad tidsutdräkt är till men för riket, samfällt av Konungen och en riksdag. I sistnämnda fall erfordras för beslut om överlåtelse, att i *riksdagen* minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna vid votering instämt i beslutet.

Vad till ändring av grundlagarna, uti föreskriven ordning, riksdagen beslutit och Konungen gillat, eller Konungen föreslagit och riksdagen antagit, äge, sedan öppet brev, varom i nästföregående paragraf förmäles, blivit i *riksdagen* uppläst, kraft av grundlag.

1:o. Riksdagen äge gemensamt med Konungen makt att stifta all-

(Nuvarande lydelse)

män civil- och kriminallag ävensom kriminallag för krigsmakten och att sådan förut stiftad lag förändra och upphäva. Ej må Konungen utan riksdagens samtycke, och icke riksdagen utan Konungens, någon ny lag göra eller gammal avskaffa. Frågor här- om må i riksdagens kamrar kunna väckas och skola, sedan vederbörande utskott däröver blivit hört, av riksdagen avgöras. Beslutar riksdagen för sin del någon ny lag eller gammal lags upphävande eller förändring, avlämnas förslag därom till Konungen, som inhämta statsrådets och lagrådets tankar däröver, och sedan Han Sitt beslut fattat, meddele riksdagen antingen Sitt samtycke till dess åstundan eller Sina skäl att det vägra. Kan Konungen icke förr, än riksdagen åtskiljes, fatta och meddela Sitt beslut, vare Han oförhindrad att före nästföljande riksdags öppnande eller, därest denna öppnas inom tio dagar från den föregående riksdagens slut, senast tio dagar efter öppnandet förslaget ordagrant bifalla och allmän kungörelse därom utfärda. Sker det ej, anses förslaget hava förfallit, och Konungen under- rättte då riksdagen vid dess nästa sammankomst om de skäl, som hindrat förslagets antagande. Finner Konungen gott någon lagfråga för riksdagen framställa, äske Han stats- rådets och lagrådets yttrande där- över, samt meddele Sin proposition tillika med berörda yttranden åt riks- dagen, som med frågan vidare förfar, såsom i riksdagsordningen sägs.

2:o. Riksdagen äge — — — — — förslagets antagande.

(Det vilande förslaget)

män civil- och kriminallag ävensom kriminallag för krigsmakten och att sådan förut stiftad lag förändra och upphäva. Ej må Konungen utan riksdagens samtycke, och icke riksdagen utan Konungens, någon ny lag göra eller gammal avskaffa. Frågor här- om må i riksdagen kunna väckas och skola, sedan vederbörande utskott däröver blivit hört, av riksdagen av- göras. Beslutar riksdagen för sin del någon ny lag eller gammal lags upp- hävande eller förändring, avlämnas förslag därom till Konungen, som in- hämta statsrådets och lagrådets tan- kar däröver, och sedan Han Sitt be- slut fattat, meddele riksdagen an- tingen Sitt samtycke till dess åstun- dan eller Sina skäl att det vägra. Kan Konungen icke förr, än riksdagen åtskiljes, fatta och meddela Sitt be- slut, vare Han oförhindrad att före nästföljande riksdags öppnande el- ler, därest denna öppnas inom tio da- gar från den föregående riksdagens slut, senast tio dagar efter öppnan- det förslaget ordagrant bifalla och allmän kungörelse därom utfärda. Sker det ej, anses förslaget hava för- fallit, och Konungen underrätte då riksdagen vid dess nästa samman- komst om de skäl, som hindrat för- slagets antagande. Finner Konungen gott någon lagfråga för riksdagen framställa, äske Han statsrådets och lagrådets yttrande däröver, samt meddele Sin proposition tillika med berörda yttranden åt riksdagen, som med frågan vidare förfar, såsom i riksdagsordningen sägs.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 89.

Uti riksdagens kamrar må frågor väckas om förändring, förklaring och upphävande av lagar och författningar, som rikets allmänna hushållning röra; om sådana nya lagars stiftande samt om grunderna för allmänna inrättningar av alla slag. Riksdagen äge dock icke makt att i dessa mål annat eller mera besluta, än föreställningar och önskningsar, att hos Konungen anmälas, och varå Konungen, sedan statsrådet däröver blivit hört, göra det avseende Han för riket nyttigt finner. Vill Konungen åt riksdagen överlämna att gemensamt med Honom något avgöra, som rikets allmänna styrelse rör, då förfares därmed, på det sätt, som angående lagfrågor är i 87 § 1 mom. stadgat.

I riksdagen må frågor väckas om förändring, förklaring och upphävande av lagar och författningar, som rikets allmänna hushållning röra; om sådana nya lagars stiftande samt om grunderna för allmänna inrättningar av alla slag. Riksdagen äge dock icke makt att i dessa mål annat eller mera besluta, än föreställningar och önskningsar, att hos Konungen anmälas, och varå Konungen, sedan statsrådet däröver blivit hört, göra det avseende Han för riket nyttigt finner. Vill Konungen åt riksdagen överlämna att gemensamt med Honom något avgöra, som rikets allmänna styrelse rör, då förfares därmed, på det sätt, som angående lagfrågor är i 87 § 1 mom. stadgat.

§ 90.

Under riksdagens, dess kamrars eller utskotts överläggningar och prövning må icke uti något annat fall eller på något annat sätt, än grundlagarna bokstavligen föreskriva, komma frågor om ämbets- och tjänstemäns till- och avsättande, regerings- och domaremakternas beslut, resolutioner och utslag, enskilda medborgares och korporationers förhållanden, eller verkställigheten av någon lag, författning eller inrättning.

Under riksdagens eller dess utskotts överläggningar och prövning må icke uti något annat fall eller på något annat sätt, än grundlagarna bokstavligen föreskriva, komma frågor om ämbets- och tjänstemäns till- och avsättande, regerings- och domaremakternas beslut, resolutioner och utslag, enskilda medborgares och korporationers förhållanden, eller verkställigheten av någon lag, författning eller inrättning.

§ 103.

Riksdagen skall vart fjärde år, på sätt riksdagsordningen stadgar, tillätta en nämnd, som äge att döma,

Riksdagen skall vart tredje år, på sätt riksdagsordningen stadgar, tillätta en nämnd, som äge att döma,

(Nuvarande lydelse)

huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom föregående § handlar, likväl kunde anses böra från detta kall skiljas. Beslutar denna nämnd efter omröstning i den ordning, som i riksdagsordningen sägs, att någon eller några av högsta domstolens eller regeringsrättens ledamöter skola anses vara ifrån riksdagens förtroende uteslutna, blive han eller de därefter av Konungen, hos vilken riksdagen skall härom göra anmälan, ifrån ämbetet genom nådigt avsked skilde. Dock tillägge Konungen honom eller dem vardera en årlig pension till lörens halva belopp.

(Det vilande förslaget)

huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom föregående § handlar, likväl kunde anses böra från detta kall skiljas. Beslutar denna nämnd efter omröstning i den ordning, som i riksdagsordningen sägs, att någon eller några av högsta domstolens eller regeringsrättens ledamöter skola anses vara ifrån riksdagens förtroende uteslutna, blive han eller de därefter av Konungen, hos vilken riksdagen skall härom göra anmälan, ifrån ämbetet genom nådigt avsked skilde. Dock tillägge Konungen honom eller dem vardera en årlig pension till lörens halva belopp.

§ 105.

Konstitutionsutskottet åligger att äska de protokoll, som uti statsrådet blivit förda. Sådant särskilt protokoll som i 9 § sägs må dock äskas allenast i vad angår visst av utskottet uppgivet mål. Sker det, pröve Konungen, huruvida, med hänsyn till rikets säkerhet eller andra av förhållandet till främmande makt betingade, synnerligen viktiga skäl, hinder möter för protokollets överlämnande till utskottet. Ej må protokollet vägras, utan att utrikesnämnden erhållit tillfälle att yttra sig i ämnet.

Protokoll i kommandomål må kunna fordras endast i det som rör allmänt kända och av utskottet uppgivna händelser.

Konstitutionsutskottet åligger att *granska statsrådets ämbetsutövning och regeringsärendenas handläggning. För detta ändamål skall utskottet* äska de protokoll, som uti statsrådet blivit förda. Sådant särskilt protokoll som i 9 § sägs må dock äskas allenast i vad angår visst av utskottet uppgivet mål. Sker det, pröve Konungen, huruvida, med hänsyn till rikets säkerhet eller andra av förhållandet till främmande makt betingade, synnerligen viktiga skäl, hinder möter för protokollets överlämnande till utskottet. Ej må protokollet vägras, utan att utrikesnämnden erhållit tillfälle att yttra sig i ämnet. Protokoll i kommandomål må kunna fordras endast i det

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

som rör allmänt kända och av utskottet uppgivna händelser.

Riksdagens ledamöter och övriga utskott äga genom skriftlig anmälan till konstitutionsutskottet påkalla granskning i uppgivna hänseenden.

Det åligger konstitutionsutskottet att årligen, så ock eljest när skäl därtill föreligger, meddela riksdagen vad utskottet vid sin granskning funnit förtjäna uppmärksamhet. Riksdagen äger i anledning därav göra framställning till Konungen.

§ 106.

Finner utskottet av dessa protokoll, att någon statsrådets ledamot uppenbarligen handlat emot rikets grundlag eller allmän lag, eller tillstyrkt någon överträdelse därav, eller underlåtit att göra föreställningar emot sådan överträdelse, eller den vållat och befrämjat genom uppsåtligt fördöljande av någon upplysning, eller att den föredragande underlåtit att, i de fall, som 38 § av denna regeringsform förutsätter, sin kontrasignation eller underskrift å ett Konungens beslut vägra, då skall konstitutionsutskottet ställa en sådan under tilltal inför riksrätten av någon av riksdagens ombudsmän, och gånge härmed som i 101 och 102 §§ om tilltal emot regeringsrätten föreskrives. Då statsrådets ledamöter finnas hava, på sätt ovan berört är, gjort sig till ansvar skyldige, döme dem riksrätten efter allmän lag och den särskilda författning, som till bestämmande av sådant ansvar utav Konungen och riksdagen fastställd varder.

Finner utskottet av dessa protokoll, att någon statsrådets ledamot uppenbarligen handlat emot rikets grundlag eller allmän lag, eller tillstyrkt någon överträdelse därav, eller vållat och befrämjat sådan överträdelse genom uppsåtligt fördöljande av någon upplysning, då skall konstitutionsutskottet ställa en sådan under tilltal inför riksrätten av någon av riksdagens ombudsmän, och gånge härmed som i 101 och 102 §§ om tilltal emot regeringsrätten föreskrives. Då statsrådets ledamöter finnas hava, på sätt ovan berört är, gjort sig till ansvar skyldige, döme dem riksrätten efter allmän lag och den särskilda författning, som till bestämmande av sådant ansvar utav Konungen och riksdagen fastställd varder.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 107.

Skulle konstitutionsutskottet anmärka, att statsrådets ledamöter samfällt eller en eller flera av dem, uti deras rådslag om allmänna mått och steg, icke iakttagit rikets samskyldiga nytta, eller att någon föredragande icke med oväld, nit, skicklighet och drift sitt förtroendeämbete utövat, äge då utskottet att sådant tillkännagiva för riksdagen, vilken, om den finner rikets väl det kräva, kan hos Konungen skriftligen anmäla sin önskan, att Han ville ur statsrådet och ifrån ämbetet skilja den eller dem, emot vilka anmärkning blivit gjord.

Frågor uti detta ämne kunna i riksdagens kamrar väckas och av andra riksdagens utskott än konstitutionsutskottet hos kamrarna andragas, men icke av riksdagen avgöras förr, än sistnämnda utskott däröver blivit hört. Under riksdagens överläggningar därom skola icke Konungens beslut uti mål, som röra enskilda personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter, kunna ens nämnas, ännu mindre någon riksdagens prövning underställas.

Allt vad riksdagen efter granskning godkänt eller lämnat oanmärkt, bör anses hava vunnit decharge i avseende på det granskade, och ingen ny, till ansvarighet förbindande, granskning av ny riksdag i samma mål vara tillåten; dock bör, oaktat den av riksdagens utskott eller revisorer förrättade generella översikt av statsmedlens utdelning, det åligga vederbörande ämbetsmän att verkstäl-

Riksdagen äger avgiva förklaring, att ledamot av statsrådet icke åtnjuter riksdagens förtroende (misstroendeförklaring). För sådan förklaring fordras att mer än hälften av riksdagens ledamöter vid omröstning förena sig därom.

Yrkande om misstroendeförklaring upptages till prövning endast om det väckes av minst en tiondel av riksdagens ledamöter.

Yrkande om misstroendeförklaring må icke upptagas till prövning under tiden från det ordinarie val ägt rum eller förordnande om nyval enligt 108 § meddelats till dess den genom valet utsedda riksdagen sammanträder.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

la den speciella revision, som dem i kraft av deras ämbetsbefattning tillkommer.

§ 108.

Konungen må upplösa riksdagen, därest Han, såsom i riksdagsordningen sägs, förordnar om nya val till båda kamrarna, eller den ena av dem. Varder riksdagen upplöst, skall den sammanträda å den tid inom tre månader från upplösningen, som Konungen bestämmer, samt må ej vidare av Konungen upplösas förr än efter fyra månader från det senare sammanträdetets början.

Konungen förordnar om nytt val i hela riket till riksdagen (nyval), om statsministern begär det. Efter nyval må förordnande om sådant val ej ånyo meddelas förrän fem månader förflutit från den nyvalda riksdagens första sammanträde.

Har förordnande om nyval meddelats, må riksdagssession avbrytas. Beslut därom meddelas av Konungen på statsministerns begäran.

§ 110.

Ej må talan mot riksdagsman väckas eller friheten honom berövas för hans gärningar eller yttranden i denna egenskap, utan att *den kammare, till vilken han hörer*, sådant tillåtit genom uttryckligt beslut, däruti minst fem sjättedelar av de röstande instämt. Ej heller skall någon riksdagsman kunna förvisas från den ort, där riksdag hålles. Skulle någon enskild man eller någon kår, militär eller civil, eller ock någon menighet, av vad namn de vara må, antingen av egen drift eller med anledning av befallning, våldföra riksdagen, dess kamrar eller utskott eller någon enskild riksdagsman, eller störa friheten i deras överläggningar och beslut, vare sådant, där det ej är högförräderi, ansett som uppror; vad om försök, förberedelse eller stämpling till uppror eller underlåtenhet att

Ej må talan mot riksdagsman väckas eller friheten honom berövas för hans gärningar eller yttranden i denna egenskap, utan att *riksdagen* sådant tillåtit genom uttryckligt beslut, däruti minst fem sjättedelar av de röstande instämt. Ej heller skall någon riksdagsman kunna förvisas från den ort, där riksdag hålles. Skulle någon enskild man eller någon kår, militär eller civil, eller ock någon menighet, av vad namn de vara må, antingen av egen drift eller med anledning av befallning, våldföra riksdagen, dess utskott eller någon enskild riksdagsman, eller störa friheten i deras överläggningar och beslut, vare sådant, där det ej är högförräderi, ansett som uppror; vad om försök, förberedelse eller stämpling till uppror eller underlåtenhet att avslöja sådant brott är stadgat ägejäm-

(Nuvarande lydelse)

avslöja sådant brott är stadgat äge jämväl motsvarande tillämpning. Det ankommer på riksdagen att i laga ordning låta beivra förbrytelser, varom här är fråga.

Bliver riksdagsman, under tid då session pågår, eller under resa till eller ifrån riksdagen, när man vet honom i sådant ärende stadd vara, med ord eller gärning ofredad, gälle därom vad angående våld eller förölämpning emot Konungens ämbetsmän, i eller för ämbete, i allmän lag stadgat är. Samma lag vare, om riksdagens fullmäktige, revisorer eller ombudsmän, eller sekreterare eller kanslibetjante i *någon av riksdagens kamrar* eller i något dess utskott, i eller för utövning av sådan befattning, våldföres eller förölämpas.

(Det vilande förslaget)

väl motsvarande tillämpning. Det ankommer på riksdagen att i laga ordning låta beivra förbrytelser, varom här är fråga.

Bliver riksdagsman, under tid då session pågår, eller under resa till eller ifrån riksdagen, när man vet honom i sådant ärende stadd vara, med ord eller gärning ofredad, gälle därom vad angående våld eller förölämpning emot Konungens ämbetsmän, i eller för ämbete, i allmän lag stadgat är. Samma lag vare, om riksdagens fullmäktige, revisorer eller ombudsmän, eller sekreterare eller kanslibetjante i *riksdagen* eller i något dess utskott, i eller för utövning av sådan befattning, våldföres eller förölämpas.

Övergångsbestämmelser

Regeringsformen skall tillämpas i sin nya lydelse från och med den 1 januari 1971.

Meddelas beslut enligt 30 § riksdagsordningen om uppskov med det val till riksdagen som skall äga rum i september 1970 och om förlängning av de vid utgången av samma år utlöpande valperioderna, medför beslutet motsvarande uppskov med tillämpningen av regeringsformen i dess nya lydelse.

Riksdagsordningen

§ 1.

1. Svenska folket representeras av riksdagen, *fördelad i två kamrar, den första och den andra, vilka i alla frågor hava lika behörighet och myndighet.*

Riksdagsmännen kunna — — — — — rikets grundlagar.

2. Skulle med — — — — — **är stadgat.**

1. Svenska folket representeras av riksdagen.

Riksdagen består av trehundra-femtio ledamöter.

*(Nuvarande lydelse)**(Det vilande förslaget)*

§ 2.

Riksdagen skall, i kraft av rikets regeringsform och utan särskild kallelse, sammanträda varje år den 10 januari eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter; Konungen *dock obetaget att, då Han så nödigt finner*, sammankalla riksdagen till tidigare dag.

Riksdagens vårsession avslutas senast den 31 maj; *dock att riksdagen, därest behandlingen av framlagda ärenden bedömes kunna avslutas senast den 15 juni, må*, efter hörande av den i 50 § omförmälda talmanskonferens, besluta att sessionen skall pågå till och med *sistnämnda dag*. Har riksdagen enligt 58 § till höstsession uppskjutit behandlingen av *framlagda* ärenden, skola talmännen kalla riksdagen till höstsession med *början å dag efter den 15 oktober*, som prövas lämplig; *och skall sessionen därefter pågå så länge det finnes erforderligt*. Riksdagen är avslutad den 31 december; *dock må Konungen, då synnerliga skäl därtill äro, med motsvarande förlängning av utlöpande valperiod*, besluta att uppskjuta riksdagens avslutning, vilken skall äga rum senast dagen före nästföljande riksdags början.

Konungen *må ock under tid, då session eljest icke pågår, om Han så nödigt finner*, inkalla riksdagen till extra session.

Under samma tid må ock sextio- fem ledamöter av första kammaren eller etthundra ledamöter av andra kammaren begära riksdagens inkallande till extra session; i vilket fall

Riksdagen skall, i kraft av rikets regeringsform och utan särskild kallelse, sammanträda varje år den 10 januari eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter. Konungen *äger sammankalla riksdagen till tidigare dag, om Han finner det erforderligt*.

Riksdagens vårsession avslutas senast den 31 maj. Riksdagen *äger dock, om synnerliga skäl föreligga*, efter hörande av den i 50 § omförmälda talmanskonferensen, besluta att sessionen skall pågå *längst till och med den 15 juni*.

Har riksdagen enligt 58 § uppskjutit behandlingen av *vissa* ärenden till höstsession, skola talmännen kalla riksdagen att *sammanträda på den dag i oktober*, som prövas lämplig. Sessionen *skall* därefter pågå så länge det *erfordras*.

Konungen *äger inkalla riksdagen till extra session, om Han finner det erforderligt*.

Riksdagen skall även inkallas till extra session, om minst etthundra- femton ledamöter begära det och angiva särskilt skäl för sin framställning. Kallelse skall då utfärdas senast till tjugonde dagen efter det begäran framställdes.

Riksdagen är avslutad den 31 december. Konungen *äger dock, om synnerliga skäl föreligga*, besluta att uppskjuta riksdagens avslutande *längst till* dagen före nästföljande riksdags början, med *motsvarande förlängning av utlöpande valperiod*.

Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i 91,

(Nuvarande lydelse)

särskilt skäl för framställningen skall uppgivas och kallelsen utfärdas senast till tjugonde dagen efter det begäran framställdes.

Om sammankallande av riksdagen i vissa särskilda fall gäller vad i *regeringsformens* 91, 92, 93, 94 och 108 §§ finnes därom stadgat.

(Det vilande förslaget)

92, 93 och 94 §§ *regeringsformen* är stadgat därom.

§ 3.

Riksdagsmännen utses till båda kamrarna genom val för viss tid; dock äger Konungen, innan den tid tilländagått, att förordna om nya val i hela riket till båda kamrarna eller den ena av dem.

Riksdagens ledamöter utses genom val för en tid av tre år (ordinarie val), som räknas från början av året efter det då valet skett.

Nytt val i hela riket till riksdagen (nyval) på grund av förordnande enligt 108 § *regeringsformen* gäller endast för tiden från och med den dag, då den nyvalda riksdagen sammanträder första gången, till utgången av löpande treårsperiod.

§ 5.

Konungen må upplösa riksdagen, därest Han förordnar om nya val till båda kamrarna eller den ena av dem. Varder riksdagen upplöst, skall den sammanträda å den tid inom tre månader från upplösningen, som Konungen bestämmer, och må den ej vidare av Konungen upplösas förrän fyra månader från det senare sammanträdet början förflutit.

Har förordnande om nyval meddelats enligt 108 § *regeringsformen*, må riksdagssession avbrytas. Beslut därom meddelas av Konungen på statsministerns begäran.

När nyval har hållits, skall den nyvalda riksdagen sammanträda inom tre månader från förordnandet om valet å tid som Konungen bestämmer.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

Kamrarnas bildande.**a) Första kammaren.**

§ 6.

1. Första kammarens ledamöter skola till antalet vara etthundrafemtio eller det högre tal, som föranledes av stadgandet i 4 mom. andra stycket. De skola väljas av landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej deltaga i landsting. Valet gäller för en tid av åtta år, räknade från januari månads början året näst efter det, under vilket valet skett.

2. För val till första kammaren är riket indelat i valkretsar. Stockholms stad och Göteborgs stad utgöra var för sig en valkrets. Annan stad, som ej deltagar i landsting, tillhör samma valkrets som det landstingsområde, vari staden förut ingått. Flera landstingsområden kunna sammanföras i en valkrets; men ej må landstingsområde delas å skilda valkretsar. Indelningen i valkretsar innehålles i vällagen.

3. För varje valkrets väljes efter folkmängden inom dess område en riksdagsman för varje fullt tal, motsvarande en etthundrafemtiondel av rikets folkmängd.

4. Därest det antal riksdagsmän, som med tillämpning av stadgandet i 3 mom. bör utses, icke uppgår till etthundrafemtio, skola, för ernående av detta antal, de valkretsar, vilkas folkmängd mest överskjuter de tal,

Val till riksdagen m. m.

(Denna rubrik utgår.)

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

som enligt samma mom. äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarna, vara berättigade att vardera välja ytterligare en riksdagsman.

Uppgår det antal riksdagsmän, som enligt 3 mom. och första stycket i detta moment bör utses i en valkrets, icke till fem, skall antalet ökas till fem.

5. Det antal riksdagsmän, varje valkrets enligt ovan angivna grunder äger utse, bestämmes vart tionde år av Konungen; dock må ej på grund av vad sålunda bestämmes antalet riksdagsmän för en valkrets minskas under löpande valperiod.

6. Äro icke, då tillämpning skall ske av den i 5 mom. nämnda bestämmelse, så många ledigheter inom kammaren, att valkretsar, för vilka ökning av antalet riksdagsmän bör äga rum, kunna samtidigt komma i åtnjutande av rättigheten att välja fullt antal riksdagsmän, skall, i avseende å ordningen för sagda rättighets utövning dessa valkretsar emellan, gälla till efterrättelse: att valkretsar, för vilka tillökningen i riksdagsmännens antal är grundad på stadgandena i 3 mom., äga företräde framför valkretsar, för vilka sådan tillökning härleder sig från föreskrifterna i 4 mom.; att bland sådana valkretsar, vilka på grund av stadgandena i 3 mom. äga välja ökat antal riksdagsmän, den har företrädet, för vilken detta antal är störst, eller, om antalet är lika för två eller flera valkretsar, den bland dem, vars folkmängd mest överskju-ter de tal, som enligt samma mom.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarna; att bland sådana valkretsar, vilka jämlikt 4 mom. äga utse ökat antal riksdagsmän, företrädet tillkommer den, för vilken det i samma mom. omnämnda folkmängdsöverskott är störst; samt att i de fall, där folkmängdsöverskottet, såsom lika stort för två eller flera valkretsar, ej kan tjäna till grund för bestämmande av företrädet dem emellan, detta skall avgöras genom lottning inför chefen för det departement, till vilket justitieärendena höra, i närvaro av tre bland fullmäktige i rikets bank och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret.

7. Tillhöra flera landstingsområden samma valkrets och är i något av områdena landstingsmännens antal större än som skolat utses, därest den för annat landstingsområde inom valkretsen vid landstingsmannaval gällande grund blivit tillämpad, då skola ej flera av landstingsmännen i förstnämnda område delta i valet av riksdagsmän än att valmännens antal svarar mot nyssberörda grund; och skall förty, då riksdagsmannaval för valkretsen skall förrättas, landstinget i det område till sådant antal bland tingets ledamöter utvälja dem, som skola delta i riksdagsmannavalet.

Tillhöra en eller flera städer, som ej delta i landsting, samma valkrets som landstingsområde, då skola ej flera av stadsfullmäktige i sådan stad delta i valet av riksdagsmän än att valmännens antal efter folkmängden i staden svarar mot den

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

beträffande landstingsmannaval i allmänhet gällande grund; och skola förty, då riksdagsmannaval för valkretsen skall förrättas, stadsfullmäktige till sådant antal bland sina ledamöter utvälja dem, som skola delta i riksdagsmannavalet; stadsfullmäktige skola vid utseendet av valmän bland sig jämväl utse suppleanter för dessa.

Val, varom i detta mom. stadgas, sker proportionellt enligt de närmare grunder, som av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag bestämmer.

Varder landstingsman, som blivit utsedd till valman, förhindrad att fullgöra uppdraget, inkallas suppleant i den ordning, som beträffande förhinder för landstingsman i allmänhet gäller. Inträffar sådant hinder för stadsfullmäktig, som utsetts till valman, skall han ofördröjligen underrätta Konungens befallningshavande i länet, som till deltagande i valet inkallar vederbörande suppleant.

8. Omfattar valkrets för val av ledamöter i första kammaren flera län eller delar av flera län, åligger Konungens befallningshavande i det av dessa län, som Konungen bestämmer, att med allt, som med valet har samband, taga den befattning, som enligt vad därom är stadgat tillkommer Konungens befallningshavande.

§ 7.

1. Valkretsarna indelas i åtta grupper. Denna indelning fastställs i vallagen.

2. Varje år under oktober månad

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

skall inom en av de i 1 mom. nämnda grupper förrättas val för nästföljande åttårsperiod. Vilken ordning härvid skall iakttagas mellan grupperna, därom stadgas i vallagen.

3. Har Konungen förordnat om nya val i hela riket, förrättas sådant val i varje valkrets för tiden intill utgången av den åttårsperiod, för vilken val senast hållits inom den grupp, valkretsen tillhör.

4. Har i en valkrets riksdagsman avgått före åttårsperiodens slut, eller skall plats, när åttårsperioden för en valkrets tilländalupit, övergå från denna till valkrets inom annan grupp, besättes platsen på sätt i vallagen stadgas för tiden intill utgången av den åttårsperiod, för vilken val senast hållits i den till platsen berättigade valkretsen; dock att, där platsen redan är tillsatt för tid efter löpande året, besättandet skall ske allenast för tiden till årets slut.

§ 8.

Valen till första kammaren äro proportionella, där två eller flera riksdagsmän skola utses.

(Denna paragraf utgår.)

Närmare bestämmelser om valen meddelas i vallagen.

§ 9.

Till ledamöter i första kammaren kunna endast väljas i kommunernas allmänna angelägenheter röstberättigade män och kvinnor, som uppnått 23 års ålder. Kommer riksdagsman, efter det han blivit vald, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i kammaren, frånträder han sin befattning.

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 10.

För en var, som blivit till ledamot i första kammaren utsedd, skall, på sätt i vallagen närmare stadgas, fullmakt ofördröjligen utfärdas i två exemplar, av vilka det ena överlämnas åt den valde och det andra insändes till det departement, till vilket justitieärendena höra.

(Denna paragraf utgår.)

§ 11.

Är någon missnöjd med val till riksdagsman i första kammaren, må han däröver hos Konungen anföra underdåniga besvär. Han äger för sådant ändamål hos vederbörande protokollsförare äska behörigt protokollsutdrag, vilket inom högst två dagar därefter bör till klaganden utlämnas; och skall han, vid förlust av talan, med sina till Konungen ställda besvär, sist inom en månad efter valförrättningens slut, inkomma till Konungens befallningshavande, som genom kungörelse, vilken i allmänna tidningarna införes, utsätter viss kort tid, inom vilken underdånig förklaring må över besvären till Konungens befallningshavande avlämnas. Sedan den tid tilländagått har Konungens befallningshavande att besvärshandlingarna jämte de förklaringar, som må hava inkommit, ofördröjligen till Konungen insända, för att i Dess regeringsrätt skyndsamt föredragas och avgöras.

(Denna paragraf utgår.)

§ 12.

Vill ledamot av första kammaren befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, under tid då session ej pågår, hos Konungens befallningshavande.

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

b) Andra kammaren.

(Denna rubrik utgår.)

§ 13.

Andra kammarens ledamöter skola till antalet vara tvåhundra-trettio eller det högre tal, som föranledes av stadgandet i 15 § 3 mom. De skola väljas för en tid av fyra år, räknade från och med januari månads början året näst efter det, under vilket valet skett.

Ordinarie val till riksdagen förrättas å tid i september som föreskrives i vallagen.

Nyval på grund av förordnande enligt 108 § regeringsformen förrättas så snart det kan ske.

§ 14.

Rikets indelning i valkretsar innehålles i vallagen.

Val till riksdagen är omedelbart och sker med slutna sedlar. Varje röstande har en röst.

Rösträtt tillkommer den som är svensk medborgare och uppnått nitton års ålder senast under kalenderåret närmast före valet. Den som på grund av domstols förklaring är eller efter uppnådd myndighetsålder skall förbliva omyndig äger dock ej rösträtt.

Till efterrättelse vid val skall finnas röstlängd. Rösträtten skall enligt närmare bestämmelser i vallagen grundas på förhållandena vid tiden för röstlängdens tillkomst, även om förändring inträffar före valet.

§ 15.

1. I varje valkrets väljes, efter folkmängden vid början av året näst före den fyraårsperiod, för vilken valen gälla, en riksdagsman för varje fullt tal, motsvarande en tvåhundra-trettiondel av rikets folkmängd.

2. Därest det antal riksdagsmän, som med tillämpning av stadgandet i

För val till riksdagen är riket indelat i valkretsar enligt vad som föreskrives i vallagen.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

1 mom. bör utses, icke uppgår till tvåhundra-trettio, skola, för ernående av detta antal, de valkretsar, vilkas folkmängd mest överskjuter de tal, som enligt samma mom. äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarna, var för sig i ordning efter överskottens storlek vara berättigade att välja ytterligare en riksdagsman. Äro överskottstalen lika för två eller flera valkretsar, avgöres, där så är nödigt, företrädet genom lottning på sätt i 6 § 6 mom. är stadgat.

3. Uppgår det antal riksdagsmän, som enligt 1 och 2 mom. bör utses i en valkrets, antingen icke till tre eller ock till minst tre men ej fem, skall antalet ökas i förra fallet till tre och i senare fallet till fem.

4. Det antal riksdagsmän, varje valkrets enligt ovan angivna grunder äger utse, fastställles för varje fyra-årsperiod av Konungen.

§ 16.

Valrätt tillkommer en var man och kvinna, som är svensk undersåte och senast under nästföregående kalenderår uppnått tjugu års ålder.

Valrätt må dock ej utövas av den som på grund av domstols förklaring är eller efter uppnådd myndighetsålder skall förbliva omyndig.

Till efterrättelse vid val skall finnas röstlängd; och skall, på sätt i vallagen finnes närmare bestämt, valrätten grundas på förhållandena vid tiden för röstlängdens tillkomst, ändå att förändring före valet inträffar.

1. Mandaten i riksdagen fördelas mellan partier. Med parti avses varje politisk sammanslutning eller grupp av väljare, som uppträder i val under särskild beteckning (partibeteckning).

2. Av mandaten äro trehundredtio fasta valkretsmandat, vilka fördelas mellan partier på grundval av valresultatet i varje valkrets. Antalet fasta valkretsmandat i varje valkrets fastställles för tre år i sänder på grundval av en beräkning av förhållandet mellan antalet röstberättigade i valkretsen och antalet röstbe-

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

rättigade i hela riket enligt närmare föreskrifter i vallagen.

Övriga fyrtio mandat äro utjämningsmandat, vilka först fördelas mellan partier på grundval av valresultatet i hela riket och därefter tillföras valkretsar.

För varje mandat, som parti erhållit, utses i vederbörande valkrets en riksdagsledamot enligt föreskrifter som meddelas i vallagen.

3. Endast parti, som fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, är berättigat att delta i fördelningen av mandaten. Parti, som fått färre röster, äger dock delta i fördelningen av de fasta valkretsmandaten i valkrets, där partiet fått minst tolv procent av rösterna.

§ 17.

1. Val till riksdagsmän i andra kammaren verkställas året näst före början av de fyra år, för vilka valen gälla, å den dag, under september månad, som i vallagen sägs.

2. Förordnar Konungen om nya val, förrättas dessa ofördröjligen för den tid, som återstår av fyraårsperioden.

3. Avgår riksdagsman innan den tid, för vilken han blivit vald, tilländalupit, fylles ledigheten på sätt i vallagen sägs. Skall ledigheten fyllas genom nytt val, verkställs sådant ofördröjligen för den återstående tiden.

1. De fasta valkretsmandaten fördelas inom varje valkrets proportionellt mellan de partier som äro berättigade att delta i mandatfördelningen i kretsen. Härvid tilldelas mandaten ett efter annat det parti som för varje gång uppvisar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet erhålles, så länge parti icke tilldelats något mandat, genom att partiets röstetal i valkretsen delas med 1,4 och därefter genom att röstetalet för varje gång delas med det tal som motsvarar dubbla antalet mandat, som partiet redan erhållit i valkretsen, ökat med ett.

2. Utjämningsmandaten fördelas mellan de partier som fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, på sådant sätt att fördelningen av samt-

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

liga mandat i riksdagen, med undantag av de fasta valkretsmandat som tillfallit parti med mindre än fyra procent av rösterna, blir proportionell mot de i fördelningen deltagande partiernas röstetal i hela riket. Vid bestämmande av det sammanlagda antal mandat i riksdagen som parti skall ha för att bli proportionellt representerat tillämpas fördelningsregeln i 1 mom. på hela riket som en valkrets. Varje parti tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att detta antal skall uppnås.

Har parti vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten erhållit flera mandat än som motsvarar den proportionella representationen för partiet enligt första stycket, bortses vid fördelningen av utjämningsmandaten från partiet och de fasta valkretsmandat det erhållit.

3. Av de utjämningsmandat som parti erhållit tillföres det första der valkrets där partiet efter fördelningen av de fasta valkretsmandaten uppvisar större jämförelsetal än i övriga valkretsar. Aterstående utjämningsmandat tillföras ett efter annat den valkrets där partiet för varje gång uppvisar störst jämförelsetal vid fortsatt tillämpning av fördelningsregeln i 1 mom. på partiets röstetal i valkretsarna.

§ 18.

Valen till andra kammaren äro omedelbara och, där två eller flera riksdagsmän skola utses, proportionella. Vid dessa val tillkommer varje

Har parti i någon valkrets erhållit flera mandat än antalet på partiets valsedlar upptagna namn, som avse själva valet och ej endast ut-

(Nuvarande lydelse)

röstande lika röst.

Närmare bestämmelser om valen meddelas i vallagen.

(Det vilande förslaget)

seende av efterträdare till avgången ledamot, flyttas överskjutande mandat, med motsvarande tillämpning av 17 § 3 mom., till annan valkrets, där partiet deltagar i fördelningen av fasta valkretsmandat.

Kan mandat ej besättas enligt första stycket, skall mandatet vara obesatt under den tid för vilken valet gäller.

§ 19.

Till ledamöter i andra kammaren kunna endast utses män och kvinnor, som uppnått tjugutre års ålder samt äga valrätt inom valkretsen eller, där fråga är om stad, bestående av flera valkretsar, inom någon av dessa.

Uppkomma lika tal vid tillämpning av 17 eller 18 §, avgöres företrädet genom lottning.

§ 20.

För en var, som blivit utsedd till ledamot i andra kammaren, skall, på sätt i vallagen närmare stadgas, fullmakt ofördröjligen utfärdas i två exemplar, av vilka det ena överlämnas åt den valde och det andra insändes till det departement, till vilket justitieärendena höra.

För en var, som blivit utsedd till ledamot av riksdagen, skall, på sätt i vallagen närmare stadgas, fullmakt ofördröjligen utfärdas i två exemplar, av vilka det ena överlämnas åt den valde och det andra insändes till det departement, till vilket justitieärendena höra.

§ 21.

Vill ledamot av andra kammaren befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, under tid då session ej pågår, hos Konungens befallningshavande.

Vill ledamot av riksdagen befattningen sig avsäga, äger han det göra vid valtillfället eller sedermera, under tid då session ej pågår, hos Konungens befallningshavande.

§ 22.

Är någon missnöjd med val till riksdagsman i andra kammaren, må

Besvär över val till riksdagen anföras hos Konungen enligt föreskrif-

(Nuvarande lydelse)

han däröver hos Konungen anföra besvär. För sådant ändamål äger klaganden hos Konungens befallningshavande äska behörigt protokollsutdrag, vilket inom högst tre dagar därefter bör till klaganden utlämnas; och skall han, vid förlust av talan, sist inom tio dagar efter valförrättningens slut med sina till Konungen ställda besvär inkomma till Konungens befallningshavande, som, på sätt i 11 § stadgas, lämnar vederbörande tillfälle att sig förklara. Sedan den för förklarings avgivande bestämda tid tilländalupit, har Konungens befallningshavande att besvären jämte alla målet rörande handlingar ofördröjligen till Konungen insända, varefter med målet vidare så förhållas, som i 11 § sägs.

(Det vilande förslaget)

ter i vallagen. Besvären prövas av regeringsrätten.

Skall på grund av utgången av besvär över val till riksdagen valet göras om i en eller flera valkretsar, gälla likväl de fullmakter som utfärdats för riksdagens ledamöter till dess nya ledamöter blivit utsedda.

c) Gemensamma bestämmelser.

(Denna rubrik utgår.)

§ 24.

Rösträtt må ej utövas av annan valberättigad än den som, på sätt i vallagen sägs, vid valförrättning personligen sig inställer; dock må i nyssnämnda lag bestämmas, att valberättigad, som till följd av vistelse utom riket eller yrkes- eller tjänsteförpliktelse är förhindrad att iakttaga sådan inställelse, må före valet avgiva valsedel, att make må avgiva valsedel genom andra maken samt att valberättigad, som till följd av sjukdom, lyte, vanförhet eller hög ålder är oförmögen att iakttaga sådan inställelse, må avgiva valsedel genom annan person.

Rösträtt må ej utövas av annan än den som inställer sig personligen vid valförrättning. I vallagen må dock för särskilda fall bestämmas att rösträtten må utövas i annan ordning.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 25.

Riksdagsmannaval förrättas med slutna sedlar. Äro valsedlar till större antal än hälften ogilla, varde nytt val anställt.

Äro i någon valkrets valsedlar till större antal än hälften ogiltiga, skall valet göras om där.

§ 26.

Riksdagsmannabefattning kan endast av svensk medborgare utövas.

Ej må såsom riksdagsman godkännas:

a) den som står under förmynderskap;

b) den som är i konkurstillstånd;

c) den som blivit förvunnen att hava vid riksdagsmannaval med penningar eller gåvor sökt värva röster, eller emot vedergällning avgivit sin röst, eller genom våld eller hot stört valfriheten.

Vad i allmän eller särskild lag stadgas därom att i vissa fall den som dömes till straff skall dömas förlustig allmän befattning eller vara obehörig att inträda i sådan befattning skall även äga tillämpning å riksdagsmannabefattning.

Endast den som är myndig och upptagen i röstlängd såsom röstberättigad kan vara ledamot av riksdagen.

§ 27.

Därest någon varder för samma tid vald till ledamot av bägge kamrarna eller till ledamot av endera för två eller flera valkretsar, må på honom inkomma att bestämma i vilkendera kammaren han vill inträda eller för vilken valkrets han vill anses till riksdagsman vald. Dock åligger honom att hos Konungens befallningshavande i den ort, för vilken han

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

riksdagsmannauppdrag ej mottager,
därom göra skyndsamt anmälan.

§ 28.

1. Medan session pågår göres hos Konungen av *vardera kammarens* talman anmälan om de ledigheter inom *kammaren*, vilka skola under samma eller *innan* nästa riksdag fyllas, varefter Konungen anbefaller Dess befallningshavande föranstalta, att riksdagsmän utses i de avgångnes ställe.

2. Om ledighet i *någondera kammaren* genom ledamots avgång uppstår under tid, då session ej pågår, åligger Konungens befallningshavande att så förfara, som i 1 mom. är sagt.

1. Medan session pågår göres hos Konungen av *riksdagens* talman anmälan om de ledigheter inom *riksdagen*, vilka skola under samma eller *före* nästa riksdag fyllas, varefter Konungen anbefaller Dess befallningshavande föranstalta, att riksdagsmän utses i de avgångnes ställe.

2. Om ledighet genom ledamots avgång uppstår under tid, då session ej pågår, åligger Konungens befallningshavande att så förfara, som i 1 mom. är sagt.

§ 29.

Riksdagsman må ej, medan session pågår, sin befattning sig avsäga, utan att han visar sådant hinder, som godkännes av *den kammare, till vilken han hör*; dock att härigenom ingen ändring sker i vad ovan är sagt om rätt att vid valtillfälle riksdagsmannauppdrag sig avsäga.

Riksdagsman må ej, medan session pågår, sin befattning sig avsäga, utan att han visar sådant hinder, som godkännes av *riksdagen*; dock att härigenom ingen ändring sker i vad ovan är sagt om rätt att vid valtillfälle riksdagsmannauppdrag sig avsäga.

§ 30.

Befinner sig — — — — — kunna upprepas.

För beslut av riksdagen, som i första stycket sägs, erfordras, att minst tre fjärdedelar av de röstande i *vardera kammaren* vid votering instämt i beslutet.

Förlängning av valperiod medför ej inskränkning i *Konungens* rätt att förordna om *nya val*.

För beslut av riksdagen, som i första stycket sägs, erfordras, att minst tre fjärdedelar av de röstande vid votering instämt i beslutet.

Förlängning av valperiod medför ej inskränkning i *rätten* att förordna om *nyval enligt 108 § regeringsformen*.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

Riksdags början och upplösning.**Riksdags början och avbrytande av riksdagssession.**

§ 32.

1. Innan riksdagen — — — — — genast verkställas.

2. *Vardera kammaren* tillkommer dock sedan att pröva behörigheten till riksdagsmannakallets utövande, ej mindre för sådana dess medlemmar, vilkas fullmakter ej blivit godkända, än även för dem, emot vilka eljest, till följd av denna grundlag, anmärkning förekommer. Den, om vars riksdagsmannarätt fråga är hos *kammare* väckt, bibehåller emellertid sin befattning såsom ledamot i *kammaren*, intill dess han blivit därtill obehörig förklarad.

2. *Riksdagen* tillkommer dock sedan att pröva behörigheten till riksdagsmannakallets utövande, ej mindre för sådana dess medlemmar, vilkas fullmakter ej blivit godkända, än även för dem, emot vilka eljest, till följd av denna grundlag, anmärkning förekommer. Den, om vars riksdagsmannarätt fråga är hos *riksdagen* väckt, bibehåller emellertid sin befattning såsom ledamot, intill dess han blivit därtill obehörig förklarad.

§ 33.

1. Så snart riksdagen sammanträtt och berättelse om förloppet av den i nästföregående paragraf mom. 1 föreskrivna *granskning* blivit av chefen för det departement, till vilket justitieärendena höra, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad *kamrarna*, var i vad dess ledamöter angår, välje *vardera kammaren* bland sina ledamöter talman samt en förste och en andre vice talman.

1. Så snart riksdagen sammanträtt och berättelse om förloppet av den i 32 § 1 mom. föreskrivna *granskningen* blivit av chefen för det departement, till vilket justitieärendena höra, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad *riksdagen*, välje *riksdagen* bland sina ledamöter talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. *Talmännen väljas var för sig i nu nämnd ordning. Vid valet tillämpas acklamationsförfarande, om ledamot ej begär att valet skall förrättas med slutna sedlar.*

Vid val av talmän och vice talmän skall den anses vald, som erhållit

Förrättas valet med slutna sedlar, är den vald som erhållit mer än

(Nuvarande lydelse)

mer än hälften av de avgivna rösterna. Närmare bestämmelser om sådant val meddelas uti den i § 78 omnämnda riksdagsstadgan.

2. Innan val enligt mom. 1 ägt rum, föres i vardera kammaren ordet av den därstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevisat, och, där två eller flera ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den av dem, som är till levnadsåren äldst.

3. Där talman eller vice talman under riksdag med döden avgår eller sin befattning frånträder, välje kammaren så snart ske kan ny talman eller vice talman.

4. Vid samtidigt förfall för både talmannen och vice talmännen i någon av riksdagens kamrar utses under ordförandeskap, som i mom. 2 sägs, en av kammarens övriga ledamöter att tjänstgöra såsom talman, till dess förfallet upphört.

(Det vilande förslaget)

hälften av de avgivna rösterna. Uppnås icke sådan röstövertikt, förrättas nytt val. Får ej heller då någon mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas ett tredje val mellan de två som vid den andra omröstningen uppnått de högsta röstetalen. Vid tredje omröstningen är den vald som erhållit de flesta rösterna. Uppkomma lika röstetal i andra eller tredje omröstningen, avgöres företrädet genom lottning.

2. Innan val enligt 1 mom. ägt rum, föres ordet av den närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevisat, och, där två eller flera ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den av dem, som är till levnadsåren äldst.

3. Där talman eller vice talman under riksdag med döden avgår eller sin befattning frånträder, välje riksdagen så snart ske kan ny talman eller vice talman.

4. Vid samtidigt förfall för både talmannen och vice talmännen utses under ordförandeskap, som i 2 mom. sägs, en av riksdagens övriga ledamöter att tjänstgöra såsom talman, till dess förfallet upphört.

§ 34.

Konungen låter offentligen kungöra den av Honom för riksdags öppnande bestämda tid, som ej må utsättas senare än å andra söckendagen efter riksdags början. På den tid skola riksdagsmännen, sedan gudstjänst med dem hållen är, samman-

Konungen låter offentligen kungöra den av Honom för riksdags öppnande bestämda tid, som ej må utsättas senare än å andra söckendagen efter riksdags början. På den tid skola riksdagsmännen, sedan gudstjänst med dem hållen är, samman-

(Nuvarande lydelse)

komma på rikssalen, där Konungen eller, då Han så för gott finner, statsministern eller annan statsrådsledamot förer ordet. Vid detta tillfälle låter Konungen till riksdagen *i två exemplar, därav ett tillställes vardera kammaren*, överlämna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov, innefattande även förslag rörande sättet att genom beviljningar fylla vad staten utöver de ordinarie inkomsterna erfordrar, ävensom berättelse om vad i rikets styrelse sedan nästföregående riksdags början sig tilldragit. Har Konungen enligt § 2 sammankallat riksdagen till dag före den 10 januari, må dock nämnda proposition och berättelse tillställas *kamrarna* i annan ordning, dock ej senare än vid det sammanträde som infaller näst efter den 11 januari.

Vid riksdag som sammanträder efter *upplösning*, varom i § 5 stadgas, skall sådan berättelse, som nyss sagts, ej överlämnas och skall proposition angående statsverkets tillstånd och behov framläggas blott om riksstaten icke blivit reglerad.

Då Konungen, på sätt nu är sagt, riksdag öppnat, framföre, vid samma tillfälle, *kamrarnas talmän* till Konungen, i *kamrarnas* namn, *deras* undersåtliga vördnad.

(Det vilande förslaget)

komma på rikssalen, där Konungen eller, då Han så för gott finner, statsministern eller annan statsrådsledamot förer ordet. Vid detta tillfälle låter Konungen till riksdagen överlämna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov, innefattande även förslag rörande sättet att genom beviljningar fylla vad staten utöver de ordinarie inkomsterna erfordrar, ävensom berättelse om vad i rikets styrelse sedan nästföregående riksdags början sig tilldragit. Har Konungen enligt 2 § sammankallat riksdagen till dag före den 10 januari, må dock nämnda proposition och berättelse tillställas *riksdagen* i annan ordning, dock ej senare än vid det sammanträde som infaller näst efter den 11 januari.

Vid riksdag som sammanträder efter *nyval*, varom i 108 § *regeringsformen* stadgas, skall sådan berättelse, som nyss sagts, ej överlämnas och skall proposition angående statsverkets tillstånd och behov framläggas blott om riksstaten icke blivit reglerad.

Då Konungen, på sätt nu är sagt, riksdag öppnat, framföre, vid samma tillfälle, *riksdagens talman* till Konungen, i *riksdagens* namn, *dess* undersåtliga vördnad.

§ 35.

Vill Konungen, då session pågår, förordna om nya val i hela riket till båda kamrarna eller den ena av dem, meddelar Konungen, sedan Han låtit

Förordnande om nyval enligt 108 § regeringsformen tillkännagives, då session pågår, genom öppet brev, vilket uppläses i riksdagen av

(Nuvarande lydelse)

till rikssalen kalla riksdagen, densamma därstädes Sitt beslut härom. Beslutet må ock, där Konungen så prövar lämpligt, givas riksdagen tillkänna genom öppet brev, som i vardera kammaren samtidigt uppläses av en statsrådets ledamot, den Konungen därtill förordnat, och vare riksdagen efter uppläsandet omedelbart upplöst.

(Det vilande förslaget)

statsministern eller annan ledamot av statsrådet som Konungen förordnat därtill, och i annat fall genom allmän kungörelse.

Beslut att avbryta riksdagssession tillkännagives genom öppet brev på sätt som föreskrives i första stycket. Efter tillkännagivandet skall sessionen omedelbart avslutas.

§ 36.

1. Å varje riksdag skola, inom sex dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett utrikesutskott, ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett bankoutskott, tre lagutskott, ett jordbruksutskott samt ett allmänt beredningsutskott. Dessa riksdagens ständiga utskott skola bestå: utrikesutskottet av sexton, konstitutionsutskottet av tjugu, statsutskottet av trettio, bevillningsutskottet av tjugu, bankoutskottet av sexton, varje lagutskott av sexton, jordbruksutskottet av tjugu samt allmänna beredningsutskottet av tjugufyra ledamöter, vilka vardera kammaren till halva antalet inom sig väljer; ankommande på kamrarnas sammanstående beslut att, när sådant finnes vara av nöden, tillsätta särskilt utskott för upptagande av frågor, som tillhöra ständigt utskotts behandling, så ock att, därest annat utskott än utrikesutskottet anmäler behov av förstärkning i ledamöternas antal, sådant bevilja.

Finnes fråga äga nära samband med ämne, som tillhör visst ständigt utskotts behandling, må frågan kun-

1. Å varje riksdag skola, inom sex dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett utrikesutskott, ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett bankoutskott, fyra lagutskott, ett jordbruksutskott samt ett allmänt beredningsutskott. Dessa riksdagens ständiga utskott skola bestå: utrikesutskottet av sjutton, konstitutionsutskottet av tjugusju, statsutskottet av fyrtiofem, bevillningsutskottet av tjugusju, bankoutskottet av sjutton, varje lagutskott av sjutton, jordbruksutskottet av sjutton samt allmänna beredningsutskottet av sjutton ledamöter, vilka riksdagen inom sig väljer.

Riksdagen äger tillsätta särskilt utskott för upptagande av frågor, som tillhöra ständigt utskotts behandling, och på framställning av utskott öka dess ledamotsantal.

2. Finnes fråga äga nära samband med ämne, som tillhör visst ständigt utskotts behandling, må frågan kun-

(Nuvarande lydelse)

na till nämnda utskott hänvisas, ändå att den enligt föreskrifterna i §§ 37—44 skolat handläggas av annat ständigt utskott.

2. *Väckes i någondera kammaren fråga, som blott rör kammaren enskilt, må inom kammaren tillsättas enskilt utskott, bestående av så många ledamöter, som kammaren aktar nödigt.*

3. *Vardera kammaren utser ock inom sig suppleanter att, när utskottsledamöter avgå eller få förfall, i deras ställe inträda. Antalet suppleanter i utrikesutskottet skall vara åtta från vardera kammaren.*

4. *Å riksdag, som sammanträder efter upplösning, varom i § 5 stadgas, skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras.*

5. *Om val till utskott gäller vad i § 75 finnes stadgat ävensom de bestämmelser, som därom meddelas uti den i § 78 omförmälda riksdagsstadgan.*

6. *Statsrådsledamot må — — — — — hans avgång.*

Ej må statsrådsledamot, justitieråd eller regeringsråd i utskott deltaga, dock att beträffande utrikesutskottet gäller vad i § 37 mom. 2 sägs.

Ej heller må någon, av vilken riksdagen kan fordra redo och ansvar, inväljas i utskott, där redovisning för hans egna ämbetsåtgärder kan förekomma. Vad nu stadgats skall likväl ej utgöra hinder att i statsutskottet invälja förutvarande ledamot av statsrådet, dock utan rätt för denne att inom utskottet deltaga i behandling av ärende, varom i § 39 mom. 2 förmäles.

(Det vilande förslaget)

na till nämnda utskott hänvisas, ändå att den enligt föreskrifterna i 37—44 §§ skolat handläggas av annat ständigt utskott.

3. *Riksdagen utser ock inom sig suppleanter att, när utskottsledamöter avgå eller få förfall, i deras ställe inträda.*

4. *Å riksdag, som sammanträder efter nyval, varom i 108 § rege- ringsformen stadgas, skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras.*

5. *Om val till utskott gäller vad i 75 § finnes stadgat ävensom de bestämmelser, som riksdagen meddelar därom enligt 78 §.*

Statsrådsledamot, justitieråd eller regeringsråd må ej deltaga i utskott, dock att beträffande utrikesutskottet gäller vad i 37 § 2 mom. sägs.

Ej heller må någon, av vilken riksdagen kan fordra redo och ansvar, inväljas i utskott, där redovisning för hans egna ämbetsåtgärder kan förekomma.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 38.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar, lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, vallagen, stadgan om ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande ävensom *den riksdagsstadga, vilken riksdagen jämlikt § 78 äger fastställa*, samt att hos riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande över de från *kamrarna* till utskottet hänvisade frågor rörande grundlagarna samt ovan omförmälda lagar och stadgar.

2. Utskottet skall — — — — —

3. Utskottet åligger ock att *äskade i statsrådet förda protokoll; dock gälle vad i 105 § regeringsformen finnes om vissa protokoll särskilt föreskrivet. Om utskottets rätt och plikt att, efter granskning av protokollen, hos riksdagen anmäla de anmärkningar, vartill denna granskning funnits föranleda, eller eljest vidtaga den med anledning av gjord anmärkning erforderliga åtgärd, så ock att, när av riksdagsman eller av annat utskott än konstitutionsutskottet fråga blivit väckt, att statsrådet eller någon dess ledamot eller föredragande sitt ämbete på obehörigt sätt utövat, däröver, före frågans avgörande av riksdagen, avgiva yttrande därom är i regeringsformen stadgat.*

4. Utskottet tillkommer jämväl att, *då olika meningar mellan kamrarna*

1. Konstitutionsutskottet tillkommer att granska rikets grundlagar, lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, vallagen, stadgan om ersättning för riksdagsmannauppdragets fullgörande ävensom *de föreskrifter, vilka riksdagen fastställer jämlikt 78 §*, samt att hos riksdagen föreslå de ändringar däruti, dem utskottet anser högst nödiga eller nyttiga och möjliga att verkställa, så ock att meddela utlåtande över de från *riksdagen* till utskottet hänvisade frågor rörande grundlagarna samt ovan omförmälda lagar och *andra föreskrifter*.

utskotts behandling.

3. Utskottet åligger ock att *granska statsrådets ämbetsutövning och regeringsärendenas handläggning. Härom stadgas i regeringsformen.*

4. Utskottet tillkommer jämväl att skilja mellan *riksdagen* och dess tal-

(Nuvarande lydelse)

uppstå, till vilket utskott uppkomna frågor och ämnen böra hänvisas, därom besluta, så ock att skilja mellan kammare och dess talman, då den senare vägrar proposition.

5. I den — — — — — tystnadsplikstens iakttagande.

(Det vilande förslaget)

man, då den senare vägrar proposition.

§ 39.

1. Statsutskottet, som skall undfå del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov till riksdagen avlåtna proposition och äga tillgång till alla statsverkets räkenskaper och handlingar, åligger att, i den mån det icke gäller jordbruksärenden eller riksdags- och revisionskostnader eller kostnader för rikslagens hus och riksdagens verk, granska, utreda och uppgiva statsverkets tillstånd och förvaltning samt föreslå vad till fyllandet av dess behov erfordras, varvid nödiga indragningar och besparingar böra iakttagas. Utskottet åligger därjämte att, antingen i den ordning § 47 stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, vilka handlägga statsregleringsfrågor, förslagsvis beräkna statsverkets ordinarie inkomster, uppgiva huru mycket bör genom bevillningar utgöras samt uppgöra förslag till riksstat.

2. Utskottet tillkommer ock att efterse och granska, huruvida gjorda eller förordnade utbetalningar av statsmedlen icke överstiger beloppet av de huvudtitlar, vilka av riksdag uti uppgjord statsreglering blivit fastställda, och huruvida utbetalningarna äro grundade på behörigen

Statsutskottet, som skall undfå del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov till riksdagen avlåtna proposition och äga tillgång till alla statsverkets räkenskaper och handlingar, åligger att, i den mån det icke gäller jordbruksärenden eller riksdags- och revisionskostnader eller kostnader för riksdagens hus och riksdagens verk, granska, utreda och uppgiva statsverkets tillstånd och förvaltning samt föreslå vad till fyllandet av dess behov erfordras, varvid nödiga indragningar och besparingar böra iakttagas. Utskottet åligger därjämte att, antingen i den ordning § 47 § stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, vilka handlägga statsregleringsfrågor, förslagsvis beräkna statsverkets ordinarie inkomster, uppgiva huru mycket bör genom bevillningar utgöras samt uppgöra förslag till riksstat.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

upprättade stater, eller Konungens i föreskriven ordning utfärdade anordningar, samt styrkta med behöriga kvittenser av dem, som medlen emottagit. Skulle mot riksdagens beslut de till någon huvudtitel anslagna summor befinnas dragna till andra ändamål än dem, som under samma huvudtitel höra, eller något av riksdagen fastställt anslag befinnas överskridet, skall utskottet hos kamrarna göra anmälan emot den ämbetsman, som en sådan anordning kontrasierat eller underskrivit, varefter förfares enligt 106 och 107 §§ i regeringsformen. Ej må dock, emot föreskriften i 90 § regeringsformen, utskottet i något klander av Konungens gjorda anordningar ingå; ej heller de för statsutgifterna redovisande tjänstemän personligen för utskottet eller riksdagen till ansvar ställas, utan må, där så nödigt finnes, hos Konungen av riksdagen anmälas de anledningar, som förekommit att emot någon sådan tjänsteman i laglig ordning ansvar yrka.

§ 40.

1. Bevillningsutskottet åligger att bereda alla dit från kamrarna hänvisade frågor, som angå föreskrifter om bevillnings utgörande. Utskottet har även att, antingen i den ordning § 47 stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, vilka handlägga statsregleringsfrågor, förslagsvis beräkna inkomsterna av de särskilda bevillningarna samt, sedan statsverkets behov blivit utredda och bestämda,

1. Bevillningsutskottet åligger att bereda alla dit från riksdagen hänvisade frågor, som angå föreskrifter om bevillnings utgörande. Utskottet har även att, antingen i den ordning 47 § stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, vilka handlägga statsregleringsfrågor, förslagsvis beräkna inkomsterna av de särskilda bevillningarna samt, sedan statsverkets behov blivit utredda och bestämda,

(Nuvarande lydelse)

föreslå sättet att genom bevilning åvägabringa jämvikt i statsregleringen. Utskottet må därjämte uti bevillningsfrågor föreslå vad det anser billigt och nyttigt.

2. Utskottet tillkommer ock att meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de från *kamrarna* dit hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av lagar och författningar rörande kommunala skatter samt, jämväl i andra fall än i mom. 1 avses, rörande alkoholhaltiga varor.

(Det vilande förslaget)

föreslå sättet att genom bevilning åvägabringa jämvikt i statsregleringen. Utskottet må därjämte uti bevillningsfrågor föreslå vad det anser billigt och nyttigt.

2. Utskottet tillkommer ock att meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de från *riksdagen* dit hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av lagar och författningar rörande kommunala skatter samt, jämväl i andra fall än i mom. 1 avses, rörande alkoholhaltiga varor.

§ 41.

1. Bankoutskottet tillhör att undersöka och utreda riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och tillstånd samt att föreslå och i mål, för vilka utskottet fått sig sådan makt av riksdagen uppdragen, giva föreskrifter om bankens och riksgäldskontorets förvaltning ävensom att föreslå vad till fyllandet av riksgäldsverkets behov erfordras. Utskottet skall ock meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de från *kamrarna* dit hänvisade frågor, som avse användningen av de under riksgäldskontorets förvaltning stående utlåningsfonder.

2. Utskottet tillkommer ock att meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de från *kamrarna* hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av lagar och författningar rörande såväl riksbanken som andra bankinrättningar samt om rikets mynt ävensom sådana frågor om det eko-

1. Bankoutskottet tillhör att undersöka och utreda riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och tillstånd samt att föreslå och i mål, för vilka utskottet fått sig sådan makt av riksdagen uppdragen, giva föreskrifter om bankens och riksgäldskontorets förvaltning ävensom att föreslå vad till fyllandet av riksgäldsverkets behov erfordras. Utskottet skall ock meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de från *riksdagen* dit hänvisade frågor, som avse användningen av de under riksgäldskontorets förvaltning stående utlåningsfonder.

2. Utskottet tillkommer ock att meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de från *riksdagen* hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av lagar och författningar rörande såväl riksbanken som andra bankinrättningar samt om rikets mynt ävensom sådana frågor om

(Nuvarande lydelse)

nomiska livets eller särskilda näringsgrenars organisation och förhållanden, vilka ej äro av beskaffenhet att böra av annat utskott behandlas.

3. Utskottet skall jämväl undfå del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov avlätna proposition, vad angår riksdags- och revisionskostnader ävensom kostnader för riksdagens hus och riksdagens verk, och med anledning därav liksom ock med avseende å övriga från *kamrarna* dit hänvisade frågor i dessa ämnen avgiva utlåtanden och förslag.

(Det vilande förslaget)

det ekonomiska livets eller särskilda näringsgrenars organisation och förhållanden, vilka ej äro av beskaffenhet att böra av annat utskott behandlas.

3. Utskottet skall jämväl undfå del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov avlätna proposition, vad angår riksdags- och revisionskostnader ävensom kostnader för riksdagens hus och riksdagens verk, och med anledning därav liksom ock med avseende å övriga från *riksdagen* dit hänvisade frågor i dessa ämnen avgiva utlåtanden och förslag.

§ 42.

1. Lagutskotten skola meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de, såsom icke tillhörande annat utskotts behandling, från *kamrarna* dit hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av civil-, kriminal- och kyrkolag, likasom ock av andra lagar och författningar, som stiftas av Konung och riksdag samfällt.

2. Det tillkommer — — — — —

3. *Fördelning* mellan lagutskotten av till dem hörande ärenden verkställas på sätt riksdagen bestämmer.

1. Lagutskotten skola meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de, såsom icke tillhörande annat utskotts behandling, från *riksdagen* dit hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av civil-, kriminal- och kyrkolag, likasom ock av andra lagar och författningar, som stiftas av Konung och riksdag samfällt.

göra hemställan.

3. *Bestämmelser om fördelningen* mellan lagutskotten av de till dem hörande ärendena meddelas av riksdagen enligt 78 §.

§ 43.

Jordbruksutskottet, som skall erhålla del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov till riksdagen avgivna proposition i vad den angår jordbruksärenden, åligger

Jordbruksutskottet, som skall erhålla del av Konungens angående statsverkets tillstånd och behov till riksdagen avgivna proposition i vad den angår jordbruksärenden, åligger

(Nuvarande lydelse)

att granska samt, med iakttagande av nödiga indragningar och besparingar, utreda och uppgiva statsverkets behov med hänsyn till denna styrelsens gren ävensom att för övrigt avgiva betänkanden och förslag i anledning av de från *kamrarna* till utskottet hänvisade jordbruksärenden.

(Det vilande förslaget)

ger att granska samt, med iakttagande av nödiga indragningar och besparingar, utreda och uppgiva statsverkets behov med hänsyn till denna styrelsens gren ävensom att för övrigt avgiva betänkanden och förslag i anledning av de från *riksdagen* till utskottet hänvisade jordbruksärenden.

§ 44.

Allmänna beredningsutskottet skall meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de, såsom icke tillhörande annat utskotts behandling, från *kamrarna* dit hänvisade frågor av beskaffenhet att utskotts yttrande däröver erfordras.

Allmänna beredningsutskottet skall meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av de, såsom icke tillhörande annat utskotts behandling, från *riksdagen* dit hänvisade frågor av beskaffenhet att utskotts yttrande däröver erfordras.

§ 48.

Omröstning inom — — — — — ur rösturnan.

Om val, som inom utskott förrätas, gäller vad i § 75 *mom. 2* finnes därom stadgat.

Ledamot, som i utskotts beslut ej instämt, är obetaget att jämte utskottets yttrande lämna *kamrarna* del av sin skiljaktiga mening, som i sådant fall bör till utskottet skriftligen avgivas. Dock må utskottets betänkande därigenom icke uppehållas.

Om val, som inom utskott förrätas, gäller vad i 75 § 3 *mom.* finnes därom stadgat.

Ledamot, som i utskotts beslut ej instämt, är obetaget att jämte utskottets yttrande lämna *riksdagen* del av sin skiljaktiga mening, som i sådant fall bör till utskottet skriftligen avgivas. Dock må utskottets betänkande därigenom icke uppehållas.

§ 49.

Val av ledamöter och suppleanter i utrikesutskottet, varom stadgas i § 36, gälle ock som val av ledamöter och suppleanter till den i § 54 regeringsformen omförmälda utrikesnämnd. Ledamot av nämnden utövar sin befattning till dess nytt val till

Varje riksdag skall inom sex dagar efter riksdagens öppnande inom sig välja den i 54 § regeringsformen omförmälda utrikesnämnd. Nämnden skall bestå av nio ledamöter och nio suppleanter. Val av utrikesnämnd gäller till dess nytt sådant

(Nuvarande lydelse)

utrikesutskott förrättas, dock att ledamot, som avgår ur riksdagen innan den tid, för vilken han blivit vald till riksdagsman, tilländalupit, eller som utnämnes till statsråd, ej vidare skall anses tillhöra nämnden. Förordnar Konungen om nya val till båda kamrarna eller den ena av dem, behålle utan hinder därav nämndens ledamöter sina befattningar.

Inträffar ledighet — — — — — därvid närvara.

Konungen sammankallar — — — — — förordnar Konungen.

Skulle minst *sex* av nämndens ledamöter hos ministern för utrikes ärendena göra framställning om rådgivning i viss uppgiven fråga, varder nämnden sammankallad.

Ledamot av nämnden, så ock suppleant, skall första gången han är närvarande vid sammanträde med nämnden avgiva försäkran om iakttagande av den i § 54 regeringsformen stadgade tystnadsplikten.

Ärendenas behandling i kamrarna.

Talmännen skola tillse, att nödig skyndsamhet och största möjliga planmässighet iakttages vid riksdagsarbetets bedrivande.

Vardera kammaren skall utse fyra ledamöter att jämte talmännen och vice talmännen samt de ständiga utskottens ordförande rådgöra om vad i avseende å ärendenas behandling i utskott och kamrar må vara att iakttaga för vinnande av nämnda syfte (talmanskonferensen). Närmare bestämmelser om talmanskonferensen meddelas uti den i § 78 omnämnda riksdagsstadgan.

(Det vilande förslaget)

val förrättas, dock att ledamot, som avgår ur riksdagen innan den tid, för vilken han blivit vald till riksdagsman, tilländalupit, eller som utnämnes till statsråd, ej vidare skall anses tillhöra nämnden.

Skulle minst *fyra* av nämndens ledamöter hos ministern för utrikes ärendena göra framställning om rådgivning i viss uppgiven fråga, varder nämnden sammankallad.

Ledamot av nämnden, så ock suppleant, skall första gången han är närvarande vid sammanträde med nämnden avgiva försäkran om iakttagande av den i § 54 regeringsformen stadgade tystnadsplikten.

Ärendenas behandling i riksdagen.

§ 50.

Talmannen skall tillse, att nödig skyndsamhet och största möjliga planmässighet iakttages vid riksdagsarbetets bedrivande.

Riksdagen skall utse minst fyra ledamöter att jämte talmannen och vice talmännen samt de ständiga utskottens ordförande rådgöra om vad i avseende å ärendenas behandling i riksdagen och dess utskott må vara att iakttaga för vinnande av nämnda syfte (talmanskonferensen). Närmare bestämmelser om talmanskonferensen meddelas av riksdagen enligt 78 §.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 51.

Talmännen eller, i händelse av förfall för *dem*, vice *talmännen* åligger, var för sin *kammare*, att utfärda kallelse till sammanträden, att ärendena därvid föredraga, att upptaga, reda och framställa de yttrade meningarna, att göra propositioner för besluts fattande och vidmakthålla ordning vid sammanträdena, allt efter de föreskrifter denna grundlag innehåller. Dock må den, som talmansbefattningen utövar, ej deltaga i överläggning och ej heller något annat föreslå, än som erfordras till verkställighet av grundlagarna, av riksdagens *eller kamrarnas* särskilda beslut eller i övrigt av de reglementariska stadganden, som för riksdagsärendenas behandling blivit antagna.

Talman äger ej makt att, utan *kammarens* samtycke, något dess sammanträde avsluta.

Talmannen eller, i händelse av förfall för *honom*, vice *talman* åligger att utfärda kallelse till *riksdagens* sammanträden, att ärendena därvid föredraga, att upptaga, reda och framställa de yttrade meningarna, att göra propositioner för besluts fattande och vidmakthålla ordning vid sammanträdena, allt efter de föreskrifter denna grundlag innehåller. Dock må den, som talmansbefattningen utövar, ej deltaga i överläggning och ej heller något annat föreslå, än som erfordras till verkställighet av grundlagarna, av riksdagens särskilda beslut eller i övrigt av de reglementariska stadganden, som för riksdagsärendenas behandling blivit antagna.

Talman äger ej makt att, utan *riksdagens* samtycke, något dess sammanträde avsluta.

§ 52.

Vid *kammarens* sammanträde äger varje dess ledamot rätt att, med de undantag denna riksdagsordning stadgar eller *kammare* med stöd därav föreskriver, till protokollet fritt tala och utlåta sig i alla frågor, som under överläggning komma, och om lagligheten av allt, som inom *kammaren* sig tilldrager.

En var yttrar sig i den ordning, han därtill sig anmält och uppropad bliver. Dock må ledamot, på sätt *kammaren* särskilt föreskriver, kunna för genmäle till annan talare er hålla ordet i annan ordning.

Vid *riksdagens* sammanträde äger varje dess ledamot rätt att, med de undantag denna riksdagsordning stadgar eller *riksdagen* med stöd därav föreskriver, till protokollet fritt tala och utlåta sig i alla frågor, som under överläggning komma, och om lagligheten av allt, som inom *riksdagen* sig tilldrager.

Talmannen bestämmer ordningen mellan de ledamöter som före överläggningen i viss fråga anmält, att de vilja yttra sig. Ledamöter som begära ordet under överläggningen uppropas i den ordning vari de an-

(Nuvarande lydelse)

Riksdagsman må, på sätt *kammaren särskilt* föreskriver, till ledamot av statsrådet framställa spörsmål i ämne utom föredragningslistan. Sådana spörsmål äro antingen interpellationer eller enkla frågor för upplysningars inhämtande. *Kammaren* må föreskriva inskränkningar i ledamots rätt att erhålla ordet i samband med framställande av interpellationer eller besvarande av enkla frågor.

Ej må — — — — — utom protokollet.

Ingen må tillåta sig personligen förolämpande uttryck eller eljest uppträda på ett mot god ordning stridande sätt. Sker det, och låter den felande sig icke av talmannens föreställning rätta, äger talmannen främtaga honom ordet. Har sådant ägt rum, må den felande för det sammanträdet icke vidare yttra sig. Väcker förslag, att den ledamot, som sålunda sig förgått, därjämte må av talmannen erhålla varning eller att saken bör till laga domstols behandling överlämnas, skall beslut däröver av *kammaren* vid nästa sammanträde utan föregående överläggning fattas.

(Det vilande förslaget)

målt sig. Dock må ledamot, på sätt *riksdagen* föreskriver enligt 78 §, kunna för genmäle till annan talare erhålla ordet i annan ordning.

Riksdagsman må, på sätt *riksdagen* föreskriver enligt 78 §, till ledamot av statsrådet framställa spörsmål i ämne utom föredragningslistan. Sådana spörsmål äro antingen interpellationer eller enkla frågor för upplysningars inhämtande. *Riksdagen* må föreskriva inskränkningar i ledamots rätt att erhålla ordet i samband med framställande av interpellationer eller besvarande av enkla frågor, så ock begränsa den tid under vilken talare må hava ordet i samband med besvarande av enkla frågor.

Genom särskilt beslut äger *riksdagen* även i samband med överläggningen i viss fråga på förslag av talmannen begränsa tiden för anförande i frågan. Sådant beslut fattas utan föregående överläggning.

Ingen må tillåta sig personligen förolämpande uttryck eller eljest uppträda på ett mot god ordning stridande sätt. Sker det, och låter den felande sig icke av talmannens föreställning rätta, äger talmannen främtaga honom ordet. Har sådant ägt rum, må den felande för det sammanträdet icke vidare yttra sig. Väcker förslag, att den ledamot, som sålunda sig förgått, därjämte må av talmannen erhålla varning eller att saken bör till laga domstols behandling överlämnas, skall beslut däröver av *riksdagen* vid nästa sammanträde utan föregående överläggning fattas.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 53.

Ej må riksdagen eller kamrarna i Konungens närvaro över något ämne rådpläga eller besluta; ej heller må riksföreståndare övervara kamrarnas överläggningar eller beslut.

Uti vardera kammaren äga statsrådets ledamöter tillträde, med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten, där de ej äro ledamöter av kammaren.

I mål, som personligen rörer någon ledamot i kammare, må han väl överläggningarna, men ej beslutet, övervara.

Ej må riksdagen i Konungens närvaro över något ämne rådpläga eller besluta; ej heller må riksföreståndare övervara riksdagens överläggningar eller beslut.

Ledamot av statsrådet, som ej tillhör riksdagen, äger tillträde till riksdagens sammanträden, med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

I mål, som personligen rörer någon ledamot av riksdagen, må han väl överläggningarna, men ej beslutet, övervara.

§ 54.

Konungens skrivelser och propositioner tillställas båda kamrarna samt höra alltid vara åtföljda av statsrådets och, då lagrådet avgivit utlåtande, jämväl dess yttrande.

Propositioner böra — — — — — göra låter.

Propositioner, som — — — — — allvarligt men.

Övriga propositioner, — — — — — dess avlåtande.

Konungens skrivelser och propositioner till riksdagen böra alltid vara åtföljda av statsrådets och, då lagrådet avgivit utlåtande, jämväl dess yttrande.

§ 55.

1. Motion må av riksdagsman i den kammare, han tillhör, göras inom femton dagar från den dag, då propositionen angående statsverkets tillstånd och behov kom kammaren till handa.

Motion, som föranledes av kungl. proposition, vilken efter öppnandet till riksdagen avlämnats, må dock väckas sist vid det sammanträde, som infaller näst efter tio dagar från det propositionen kom kammaren till handa. I sistnämnda fall äge likväl 4 — Bihang till riksdagens protokoll 1969. 5 saml. 2 avd. Nr 1

1. Motion må av riksdagsman väckas inom femton dagar från den dag, då propositionen angående statsverkets tillstånd och behov överlämnades till riksdagen.

Motion, som föranledes av proposition, vilken efter öppnandet till riksdagen avlämnats, må dock väckas sist vid det sammanträde, som infaller näst efter tio dagar från det propositionen anmäldes i riksdagen av talmannen. I sistnämnda fall äge

(Nuvarande lydelse)

kammare, därest den med hänsyn till infallande helg eller ärendets synnerliga omfattning finner sådant nödigt, medgiva utsträckning av motionstiden, dock längst till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen *kom kammaren till handa*. Fråga om sådan utsträckning må ej väckas senare än vid andra sammanträdet efter det, då propositionen *kom kammaren till handa*.

Har behandlingen av proposition eller framställning från något riksdagens verk uppskjutits till höstsession, må motion, som föranledes av propositionen eller framställningen, väckas sist dagen efter höstsessionens början.

Vad i andra stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om motion, som föranledes av framställning från något riksdagens verk. I sådant fall skall tiden för motions väckande räknas från den dag, då anmälan om framställningens ingivande, på sätt riksdagen föreskriver, delgives kammaren.

I frågor, som röra någondera kammaren enskilt, samt i frågor, som av redan inom någondera kammaren fattat beslut eller annan under riksdagen inträffad händelse omedelbarligen föranledas, må motion framställas, så länge session pågår.

Motion bör — — — — — beskaffenhet sammanföras.

(Det vilande förslaget)

likväl riksdagen, därest den med hänsyn till infallande helg eller ärendets synnerliga omfattning finner sådant nödigt, medgiva utsträckning av motionstiden, dock längst till det sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen *anmäldes*. Fråga om sådan utsträckning må ej väckas senare än vid andra sammanträdet efter det, då propositionen *anmäldes*.

Har behandlingen av sådan proposition, som anmäls i riksdagen efter den 10 maj, uppskjutits till höstsession, må motion, som föranledes av propositionen, väckas sist dagen efter höstsessionens början.

I frågor, som omedelbart föranledas av något av riksdagen redan fattat beslut eller av annan under riksdagen inträffad händelse, må motion väckas, så länge session pågår.

2. Riksdagen äger meddela bestämmelser enligt 78 § om hur beslut av riksdagen må påkallas i frågor som röra riksdagen enskilt eller riksdagsförvaltningen och om motionsrätt i anledning av framställningar

(Nuvarande lydelse)

2. Konungens propositioner, så ock motioner i ämnen, som tillhöra ständigt utskotts behandling, kunna icke till avgörande i kammare företagas, innan utskott däröver avgivit yttrande. Frågor, som röra någondera kammaren enskilt, må genast avgöras.

(Det vilande förslaget)

och redogörelser från riksdagens verk eller organ som helt eller delvis utses av riksdagen.

3. Proposition eller motion kan icke upptagas till avgörande i riksdagen, innan utskott avgivit yttrande däröver.

§ 56.

Prövar Konungen lämpligt att i fråga, som angår rikets förhållande till främmande makt, eller i annat ärende av större allmänt intresse meddelande muntligen göres till riksdagen, tillkommer det statsrådsledamot, som Konungen därtill förordnar, att i vardera kammaren lämna meddelandet. Ej vare ledamot av kammaren förmenat att yttra sig över vad sålunda meddelats.

Konungen äger bestämma att i fall, som här avses, kamrarnas sammanträden skola hållas inom lyckta dörar.

Prövar Konungen lämpligt att i fråga, som angår rikets förhållande till främmande makt, eller i annat ärende av större allmänt intresse meddelande muntligen göres till riksdagen, tillkommer det statsrådsledamot, som Konungen därtill förordnar, att i riksdagen lämna meddelandet. Ej vare ledamot av riksdagen förmenat att yttra sig över vad sålunda meddelats.

Konungen äger bestämma att i fall, som här avses, riksdagens sammanträde skall hållas inom lyckta dörar.

§ 57.

Därest av riksdagsman eller av annat utskott än konstitutionsutskottet, fråga hos kamrarna väckes, att statsrådet eller någon dess ledamot eller föredragande sitt ämbete på obehörigt sätt utövat, böra därvid endast följande ordalag nyttjas: »det är anledning till anmärkning mot statsrådet, eller den eller den ledamoten eller föredraganden, varom

Yrkande om misstroendeförklaring enligt 107 § regeringsformen skall framställas vid sammanträde med riksdagen. Sådant ärende må ej hänvisas till utskott. Ärendet skall ligga på bordet till det andra sammanträdet efter det, då yrkandet framställdes, och avgöras senast vid det därpå följande sammanträdet.

Yrkande om misstroendeförkla-

(Nuvarande lydelse)

remiss begäres till konstitutionsutskottet, inför vilket anledningen skall uppgivas». Sådan remiss skall då genast ovägerligen verkställas. Vid kammarens överläggning om sådan fråga gälle i avseende på Konungens beslut uti mål, som röra enskilda personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter, vad uti 107 § regeringsformen stadgat är.

(Det vilande förslaget)

ring skall avlämnas skriftligen till protokollet så snart det framställts.

Föreliggande samtidigt två eller flera yrkanden om misstroendeförklaring mot samma ledamot av statsrådet, skall endast en omröstning äga rum.

§ 58.

När proposition eller motion första gången i *kammare* förekommer, skall den, så framt ej *kammaren densamma* genast till utskott förvisas, ligga på bordet till nästa sammanträde, då sådan hänvisning bör ske, därest frågan ej nedlägges *eller, om den rörer kammaren enskilt, eljest bliver avgjord*. Varje ledamot äger i målet avgiva yttrande, vilket jämväl till utskottet överlämnas; men ej må därav remissen till utskottet uppehållas.

Är inom *kammare* väckt fråga om sådan utsträckning av motionstid, som i 55 § 1 mom. andra stycket sägs, eller uppstår fråga till vilket utskott ett mål bör hänvisas, skall sådan fråga blott för det sammanträde, då den väckt blivit, kunna läggas på bordet, men vid det nästföljande ovillkorligen avgöras.

Kamrarna må genom *sammanstämmande beslut* till annan session eller till nästföljande riksdag uppskjuta behandlingen av *proposition, framställning från något riksdagens verk eller motion*, som ej berör riksstaten. Ytterligare uppskov må beslutas; dock att ärendet skall avgö-

När proposition eller motion första gången i *riksdagen* förekommer, skall den, så framt *den* ej genast till utskott förvisas, ligga på bordet till nästa sammanträde, då sådan hänvisning bör ske, därest frågan ej nedlägges. Varje ledamot äger i målet avgiva yttrande, vilket jämväl till utskottet överlämnas; men ej må därav remissen till utskottet uppehållas.

Är inom *riksdagen* väckt fråga om sådan utsträckning av motionstid, som i 55 § 1 mom. andra stycket sägs, eller uppstår fråga till vilket utskott ett mål bör hänvisas, skall sådan fråga blott för det sammanträde, då den väckt blivit, kunna läggas på bordet, men vid det nästföljande ovillkorligen avgöras.

Riksdagen må till annan session eller till nästföljande riksdag uppskjuta behandlingen av *ärende*, som ej berör riksstaten. Ytterligare uppskov må beslutas. Ärendet skall dock avgöras senast under nästföljande riksdag. *Uppskov till nästföljande riksdag* må ej beslutas under år då

(Nuvarande lydelse)

ras senast under nästföljande riksdag. Ej må ärendes behandling uppskjutas till nästföljande riksdag, om nya val i hela riket till andra kammaren dessförinnan förrättas. Förordnar Konungen om nya val till båda kamrarna eller den ena av dem, vare beslut om uppskov förfallet.

Uppskov må beslutas på framställning av vederbörande utskott, som har att i frågan inhämta yttrande från talmanskonferensen; kamrarna likväl obetaget att vid prövningen av utskottets utlåtande i ärendet besluta uppskov enligt vad i nästföregående stycke sägs.

Kamrarna må genom sammanstående beslut, efter hörande av den i 50 § omförmälda talmanskonferens, besluta att uppskjuten fråga skall upptagas vid extra session.

Av riksdagen såsom vilande antaget förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag må ej uppskjutas i vidare mån än som följer av stadgandet i § 64.

(Det vilande förslaget)

ordinarie val till riksdagen förrättas. Meddelas förordnande om nyval enligt 108 § regeringsformen, vare beslut om uppskov förfallet.

Uppskov må beslutas på framställning av vederbörande utskott, som har att i frågan inhämta yttrande från talmanskonferensen. Riksdagen äger även utan sådan framställning besluta uppskov i samband med behandlingen av utskotts betänkande.

Riksdagen må, efter hörande av talmanskonferensen, besluta att uppskjuten fråga skall upptagas vid extra session.

Av riksdagen såsom vilande antaget förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag må ej uppskjutas i vidare mån än som följer av stadgandet i 64 §.

§ 59.

Betänkande, som av ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskott avgivits, skall i bägge kamrarna för ärendets avgörande, så vitt ske kan, samtidigt föredragas. Efter betänkandets första föredragning skall detsamma vila på bordet. Vid nästa föredragning, evad överläggning då äger rum eller ej, skall det, så framt ej kammaren på vederbörande utskotts framställning annorlunda beslutar, åter göras vilande. Men då

Efter den första föredragningen i riksdagen av utskotts betänkande, skall detta vila på bordet. Vid nästa föredragning, evad överläggning då äger rum eller ej, skall betänkandet, så framt ej riksdagen på vederbörande utskotts framställning annorlunda beslutar, åter göras vilande. Men då saken tredje gången förekommer, skall den till avgörande företagas.

(Nuvarande lydelse)

saken tredje gången förekommer, skall den till avgörande företagas.

Utskotts förberedande hemställanden och förfrågningar må genast avgöras, därest icke någon *kammarens* ledamot bordläggning begär.

(Det vilande förslaget)

Utskotts förberedande hemställanden och förfrågningar må genast avgöras, därest icke någon *riksdagens* ledamot bordläggning begär.

§ 60.

1. Ej må något mål, däri överläggning ägt rum, till slutligt avgörande företagas, förrän *kammaren* på talmannens hemställan förklarat överläggningen slutad.

2. Därefter bör, utom i de fall, *mom. 3* upptager, proposition framställas i den ordning, här nedan i detta *mom.* stadgas.

Kan fråga — — — — — är föreskriven.

Proposition skall — — — — — överläggning uppriva.

Då voterats skall, bör voteringsproposition jämte tydlig kontraposition genast författas, justeras och uppläsas, samt omröstningen strax därefter verkställas; men ej må proposition göras, om votering skall äga rum, ej heller någon omröstning därom tillåtas. Omröstningen skall ske öppet. Befinnas de avgivna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill avsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika till storlek och utseende, tryckta och omärkta samt var för sig slutna och hoprullade, och avgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en av *kammarens* ledamöter på anmodan av talmannen upptager ur rösturnan.

3. Fråga, varom — — — — —

1. Ej må något mål, däri överläggning ägt rum, till slutligt avgörande företagas, förrän *riksdagen* på talmannens hemställan förklarat överläggningen slutad.

2. Därefter bör, utom i de fall *3 mom.* upptager, proposition framställas i den ordning här nedan i detta *mom.* stadgas.

Då voterats skall, bör voteringsproposition jämte tydlig kontraposition genast författas, justeras och uppläsas, samt omröstningen strax därefter verkställas; men ej må proposition göras, om votering skall äga rum, ej heller någon omröstning därom tillåtas. Omröstningen skall ske öppet. Befinnas de avgivna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill avsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika till storlek och utseende, tryckta och omärkta samt var för sig slutna och hoprullade, och avgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en av *riksdagens* ledamöter på anmodan av talmannen upptager ur rösturnan.

genast förstöras.

*(Nuvarande lydelse)**(Det vilande förslaget)*

§ 61.

Talman må ej vägra proposition, utom när han finner väckt fråga strida mot grundlags lydelse; och bör han då alltid anföra skälen till sin vägran. Därest *kammaren* ändock yrkar proposition, skall *talman* äga att förklara överläggningen vilande, och målet förvisas då till konstitutionsutskottet, som det åligger att ofördröjligen inkomma med motiverat och bestämt utlåtande över frågans stridighet eller enlighet med grundlagen. Å vad utskottet förklarat icke vara mot grundlag stridande kan proposition sedermera ej vägras.

Talmannen må ej vägra proposition, utom när han finner väckt fråga strida mot grundlags lydelse; och bör han då alltid anföra skälen till sin vägran. Därest *riksdagen* ändock yrkar proposition, skall *talmannen* äga förklara överläggningen vilande, och målet förvisas då till konstitutionsutskottet, som det åligger att ofördröjligen inkomma med motiverat och bestämt utlåtande över frågans stridighet eller enlighet med grundlagen. Å vad utskottet förklarat icke vara mot grundlag stridande kan proposition sedermera ej vägras.

§ 62.

Kammares beslut i fråga, som icke rör kammaren enskilt, skall med kammaren genom utdrag av protokollet delgivas. Har målet varit av ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskott handlagt, skall ock detta om beslutet på enahanda sätt underrättas. Därest ledamot, som i kammarens beslut ej instämt, vill sin särskilda mening hos medkammaren anmäla, skall sådant vara honom obetaget; börande han i slikt fall sin skiljaktiga mening skriftligen till protokollet avlämna, varefter den genom protokollsutdrag med kammaren delgives; men ej må härav i något fall beslutets expedierande uppehållas.

Om riksdagens beslut i fråga, som varit av utskott handlagd, skall utskottet underrättas genom utdrag av protokollet.

§ 63.

När fråga, varöver utskott sig utlåtitt, till avgörande förekommer,

När fråga, varöver utskott sig utlåtitt, till avgörande förekommer,

(Nuvarande lydelse)

äger kammaren att antingen genast, med bifall till utlåtandet eller utan avseende å vad utskottet föreslagit, fatta sitt beslut, eller, om ämnet anses fordra ytterligare utredning, målet till utskottet återförvisa.

Stanna kamrarna över någon fråga, däri ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskott sig yttrat, uti huvudsakligen eller till vissa delar olika beslut, då skall utskottet söka att de olika meningarna, såvida möjligt är, sammanjämka och med förslag därom till kamrarna inkomma.

Vad kamrarna sammanstämmande besluta, det vare riksdagens beslut. Bliva kamrarna ej, efter den behandling ovan är nämnd, om ett beslut ense, skall frågan, utom i de fall 65 § upptager, anses hava för den sessionen förfallit.

(Det vilande förslaget)

äger riksdagen genast, med bifall till utlåtandet eller utan avseende å vad utskottet föreslagit, fatta sitt beslut. Om ledamot av riksdagen yrkar det och minst en tredjedel av de röstande förena sig om yrkandet, skall frågan dock återförvisas till utskottet för ytterligare utredning. Återförvisning må ej ske mer än en gång i samma fråga.

§ 64.

Förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag kan förkastas å den riksdag, vid vilken förslaget väckes, men ej slutligen antagas eller bifallas i vidsträcktare mån, än såsom ett förslag, vilket skall vila för att efter därpå förrättade nya val i hela riket till andra kammaren av den riksdag, som först sammanträder, ånyo prövas. Varder förslaget därvid av bägge kamrarna antaget, bliver det riksdagens beslut; ägande kamrarna ej rätt att uti vilande förslag

Förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag kan förkastas å den riksdag, vid vilken förslaget väckes, men ej slutligen antagas eller bifallas i vidsträcktare mån än såsom ett förslag, vilket skall vila för att efter därpå förrättat val i hela riket till riksdagen ånyo prövas av den riksdag, som först sammanträder. Varder förslaget därvid antaget, bliver det riksdagens beslut; ägande riksdagen ej rätt att uti vilande förslag ändring göra. Ej må beslut över vilande för-

(Nuvarande lydelse)

ändring göra. Ej må beslut över vilande förslag till annan riksdag, än nu är nämnt, uppskjutas utan att Konungen och *bägge kamrarna* därom äro ense.

(Det vilande förslaget)

slag till annan riksdag, än nu är nämnt, uppskjutas, utan att Konungen och *riksdagen* därom äro ense.

§ 65.

När, i fråga om statsutgifter eller bevillning, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarna fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämka de, skola bägge kamrarna var för sig rösta om de olika beslut, vari vardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters av båda kamrarna sammanräknade röster, att gälla såsom riksdagens beslut. Om vid sammanräkningen av de avgivna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägga andra kammarens talman i en därtill avsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika till storlek och utseende, tryckta och omärkta samt var för sig slutna och hoprullade, och avgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en av andra kammarens ledamöter på anmodan av talmannen upptager ur rösturnan.

(Denna paragraf utgår.)

§ 66.

Då val till Konung eller tronföljare skall förrättas, tillsättes en nämnd, bestående av sextiofyra personer, av

(Denna paragraf utgår.)

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

vilka vardera kammaren inom sig utser trettiotvå, med uppdrag att, vid förefallande skiljaktighet mellan kamrarna, bestämma valet. Dagen efter, sedan nämnden är utsedd, skrida kamrarna till val av Konung eller tronföljare. Förenas kamrarna om en och samma person, är han att såsom utkorad anse. I annat fall avgör nämnden. Dock må ej hos den samma komma under omröstning andra än de, som i vardera kammaren erhållit flesta rösterna, ägande ingendera kammaren att flera än en kandidat framställa. Nämndens ledamöter, vilka ej i och för denna befattning må uteslutas från deras riksdagsmannarätt i kamrarna, sammanträda dagen efter den, då valet i kamrarna förrättat är, och skiljas ej åt förrän valförrättningen är fullgjord. Den av de bägge under omröstning komma personerna, på vilken då inom nämnden de flesta rösterna falla, är behörigen vald. I den händelse, som 94 § regeringsformen omförmäler, skall nämnden väljas inom tionde dagen efter den, som i riksdagskallelsen är till riksdagens sammankomst utsatt.

§ 67.

Skall riksföreståndare tillsättas, gånge härmed som för val till Konung eller tronföljare är i nästföregående § stadgat.

(Denna paragraf utgår.)

§ 68.¹

Riksdagens ombudsmän — — — — — därefter försiggått.
Val av ombudsmän verkställes ge- Vid val av ombudsmän och ställ-

¹ Paragrafen berörs även av förslag som anmäls genom memorial nr 3, avsett att träda i kraft 1969. Detta har beaktats vid transumeringen av sista stycket.

(Nuvarande lydelse)

nom fyrtioåtta för tillfället nämnda valmän, av vilka vardera kammaren inom sig utser tjugufyra. Dessa valmän skola sammanträda till valförrättningen senast å femtonde dagen efter den, då de blivit utsedda. Vid valet gälla enahanda bestämmelser som för val av kamrarnas talmän.

Valmännen böra vid samma tillfälle, då ombudsman utses, och på enahanda sätt välja en ställföreträdare för honom. Ställföreträdare utses för tiden till dess nytt val av vederbörande ombudsman äger rum.

I händelse — — — — — är föreskrivet.

(Det vilande förslaget)

företrädare äger 33 § 1 mom. motsvarande tillämpning.

§ 69.

Riksdagen skall vart fjärde år tillsätta en nämnd av fyrtioåtta personer, därav vardera kammaren inom sig utser tjugufyra, och vilken nämnd, i den ordning 103 och 104 §§ regeringsformen stadga, äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom regeringsformens 102 § handlar, likväl kunna anses böra från detta kall skiljas. Denna nämnd träder samma dag den blivit vald tillsammans.

Nämndens samtliga — — — — — vidare föreskrives.

I enahanda — — — — — regeringsrättens ledamöter.

§ 70.

1. De sex — — — — — honom återstått.

2. Riksdagen skall jämväl välja fullmäktige att, jämlikt särskilt reglemente, förvalta riksgäldskontorets

Riksdagen skall vart tredje år inom sig utse en nämnd av fyrtioåtta personer, vilken nämnd, i den ordning 103 och 104 §§ regeringsformen stadga, äger att döma, huruvida högsta domstolens och regeringsrättens samtliga ledamöter gjort sig förtjänta att i deras viktiga kall bibehållas, eller om vissa av dem, utan bevisligen begångna fel och brott, varom regeringsformens 102 § handlar, likväl kunna anses böra från detta kall skiljas. Denna nämnd träder samma dag den blivit vald tillsammans.

2. Riksdagen skall jämväl välja fullmäktige att, jämlikt särskilt reglemente, förvalta riksgäldskontorets

(Nuvarande lydelse)

medel och tillhörigheter. Dessa fullmäktige skola vara sju och väljas för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året därefter försiggått. *Ordförande bland fullmäktige väljes särskilt.* Av de övriga sex skola två årligen avgå. Har fullmäktig före utgången av den bestämda tjänstgöringstiden avgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställs val för den tid, som för honom återstått. Då val av ordförande äger rum, utses denne före övriga fullmäktige.

3. Val av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret verkställas genom *fyrtioåtta valmän, av vilka vardera kammaren inom sig utser tjugufyra. Valen ske med slutna sedlar.* Val för längre tjänstgöringstid verkställs före val för kortare. Avgående fullmäktig kan återväljas.

4. Fullmäktige välje — — — — — utfalla lika.

5. På samma — — — — — till tjänstgöring.

(Det vilande förslaget)

medel och tillhörigheter. Dessa fullmäktige skola vara sju och väljas för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året därefter försiggått. *Riksdagen utser en av fullmäktige till ordförande.* Av de övriga sex skola två årligen avgå. Har fullmäktig före utgången av den bestämda tjänstgöringstiden avgått, eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställs val för den tid, som för honom återstått. Då val av ordförande äger rum, utses denne före övriga fullmäktige.

3. Vid val av fullmäktige i riksbanken eller riksgäldskontoret utses varje fullmäktig för sig. Vid valet tillämpas *acklamationsförfarande, om ledamot ej begär att valet skall förrättas med slutna sedlar.*

Val för längre tjänstgöringstid verkställs före val för kortare. Avgående fullmäktig kan återväljas.

§ 71.¹

Riksdagens lönedelelegation består av *sexton* ledamöter, av vilka *vardera kammaren inom sig utser hälften.* De väljas för tiden från valet, till dess sådant val under *fjärde* året därefter försiggått, dock att ledamot som dessförinnan avgått ur riksdagen ej vidare skall anses tillhöra delegationen. Har ledamot före den tid, för vilken han valts, avgått ur delegationen, anställs val för den tid som för honom återstått.

Riksdagens lönedelelegation består av *sjutton* ledamöter, vilka *riksdagen* utser *inom sig.* De väljas för tiden från valet, till dess sådant val under *tredje* året därefter försiggått, dock att ledamot som dessförinnan avgått ur riksdagen ej vidare skall anses tillhöra delegationen. Har ledamot före den tid, för vilken han valts, avgått ur delegationen, anställs val för den tid som för honom återstått.

¹ Paragrafen berörs även av förslag som anmäls genom memorial nr 3, avsett att träda i kraft 1969. Detta har beaktats vid transumeringen av sista stycket.

(Nuvarande lydelse)

Vardera kammaren utser ock inom sig suppleanter att när ledamöter få förfall i deras ställe inträda. Suppleanter utses för samma tid som ledamöter.

Vad i 45 § 2 mom. och 75 § 2 mom. är stadgat med avseende å utskott skall äga motsvarande tillämpning beträffande delegationen. Omröstning inom delegationen skall ske öppet. Den som förer ordet i delegationen äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika. Ledamot som ej instämt i delegationens beslut är obetaget att låta sin skiljaktiga mening antecknas.

Innan avtal — — — tystnadspliktens iakttagande.

(Det vilande förslaget)

Riksdagen utser ock inom sig suppleanter att när ledamöter få förfall i deras ställe inträda. Suppleanter utses för samma tid som ledamöter.

Vad i 45 § 2 mom. och 75 § 3 mom. är stadgat med avseende å utskott skall äga motsvarande tillämpning beträffande delegationen. Omröstning inom delegationen skall ske öppet. Den som förer ordet i delegationen äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika. Ledamot som ej instämt i delegationens beslut är obetaget att låta sin skiljaktiga mening antecknas.

§ 72.

Riksdagen förordnar årligen inom sex dagar efter dess öppnande revisorer till ett antal av tolv, vilka till halva antalet av vardera kammaren utses, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Revisor utövar sin befattning till dess nytt val av revisorer förrättas.

För varje — — — — — blivit valda.

Revisorerna välja själva inom sig ordförande, vilken äger avgörande röst, därest, vid omröstning, rösterna i något fall äro lika.

De anmärkningar, som revisorerna finna sig befogade att framställa skola, sedan förklaringar däröver inkommit, av riksdagen överlämnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

Riksdagen utser tolv revisorer att enligt särskild instruktion granska statsverkets tillstånd, styrelse och förvaltning.

Revisorerna väljas för tiden från valet, till dess sådant val under tredje året därefter försiggått. Riksdagen utser en revisor till ordförande, en till förste vice ordförande och en till andre vice ordförande.

Om framställningar från revisorerna gäller vad riksdagen särskilt föreskriver.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 73.¹

Riksdagens krigsdelegation består av femtio ledamöter, av vilka vardera kammaren inom sig väljer hälften.

För varje ledamot väljes en suppleant att vid förfall för honom inträda. Vid förfall för både ledamot och hans suppleant bestämmes övriga suppleanters tjänstgöring av den ordning, i vilken de blivit valda.

Val av krigsdelegation skall äga rum å varje riksdag inom sex dagar efter dess öppnande. Valet gäller till dess nytt val av krigsdelegation förrättas, dock att den som dessförinnan avgått ur riksdagen ej vidare skall anses tillhöra delegationen. Förordnar Konungen om nya val till båda kamrarna eller den ena av dem, behålle utan hinder därav delegationens ledamöter och suppleanter sina befattningar.

Riksdagens krigsdelegation består av femtio ledamöter, vilka riksdagen väljer inom sig.

Då krigsdelegationen trätt i riksdagens ställe äger den, om ledamot avlider eller får varaktigt förfall, förordna annan ledamot av riksdagen att ingå i delegationen.

Val av krigsdelegation skall äga rum å varje riksdag inom sex dagar efter dess öppnande. Valet gäller till dess nytt val av krigsdelegation förrättas, dock att den som dessförinnan avgått ur riksdagen ej vidare skall anses tillhöra delegationen.

§ 74.

Riksdagens valmän och nämnder, med undantag av utrikesnämnden, utse själva inom sig ordförande.

Val av konung, tronföljare eller riksföreståndare må ej förrättas av riksdagen om icke minst tre fjärdedelar av ledamöterna äro närvarande.

§ 75.

1. För beredning av val som ankomma på riksdagen, dock ej sådana som nämns i 74 §, skall finnas en valberedning. Om denna och dess uppgifter meddelas bestämmelser enligt 78 §.

¹ Paragrafen berörs även av förslag, avsett att träda i kraft 1969. Detta hade i utskottets betänkande 1968:20 beaktats vid transumering av andra stycket («Då krigsdelegationen — — — i delegationen.»). Då detta förslag inte anmäls förrän senare under riksdagen, har den borttransumerade texten ifyllts här.

(Nuvarande lydelse)

1. Företes vid val, som skall av kammare förrättas, gemensam lista upptagande namn å så många personer valet avser och har listan godkänts av *de utav kammaren utsedda ledamöterna i talmanskonferensen*, framställe talmannen proposition å godkännande av listan och förklare därå upptagna personer valda, såvida ej val med slutna sedlar begäres av minst så många ledamöter som motsvarar det tal, vilket erhålles, om samtliga röstberättigade ledamöters antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökat med ett. Har sådan begäran framställts skall val med slutna sedlar äga rum vid ett följande sammanträde.

Valet skall, där det ej avser *kammarens* ledamöter i talmanskonferensen, vara proportionellt, om två eller flera personer skola utses. Närmare bestämmelser om valet meddelas *uti den i § 78 omförmälda riksdagsstadgan*.

2. Val, som förrättas av riksdagens utskott, *nämnder och valmän*, skola, därest begäran därom framställes av någon ledamot *eller valman*, ske med slutna sedlar, och iakttages därvid, att namnsedlarna, så framt de skola bliva gällande, böra vara enkla, hoprullade, omärkta och fria såväl från all tvetydighet i anseende till personernas namn som från oriktighet i anseende till deras antal. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

Finnas i — — — — — äga tillämpning.

(Det vilande förslaget)

2. *Framlägges* vid val, som skall förrättas av riksdagen, gemensam lista upptagande namn å så många personer valet avser och har listan *enhälligt* godkänts av *valberedningen*, framställe talmannen proposition å godkännande av listan och förklare därå upptagna personer valda, såvida ej val med slutna sedlar begäres av minst så många ledamöter som motsvarar det tal, vilket erhålles, om samtliga röstberättigade ledamöters antal delas med siffran för det antal personer valet avser, ökat med ett. Har sådan begäran framställts skall val med slutna sedlar äga rum vid ett följande sammanträde.

Valet skall, där det ej avser ledamöter i talmanskonferensen, vara proportionellt, om två eller flera personer skola utses. Närmare bestämmelser om valet meddelas *av riksdagen enligt 78 §*.

3. Val, som förrättas av riksdagens utskott skola, därest begäran därom framställes av någon ledamot, ske med slutna sedlar, och iakttages därvid, att namnsedlarna, så framt de skola bliva gällande, böra vara enkla, hoprullade, omärkta och fria såväl från all tvetydighet i anseende till personernas namn som från oriktighet i anseende till deras antal. Mellan personer, som vid val undfått lika antal röster, skiljes genom lottning, när så erfordras.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

§ 76.

Vid justering kan ett beslut ej ändras, men väl må sådana tillägg göras, varigenom ingen ändring i beslutet uppkommer. Ur protokoll må vid justeringen, med *kammarens* bifall och den talandes begivande, utslutas dennes uttryck och även överläggning, som därav följt; dock kunna ej sådana uttryck utslutas, på vilka beslutet tydligen sig grundar.

Vid justering kan ett beslut ej ändras, men väl må sådana tillägg göras, varigenom ingen ändring i beslutet uppkommer. Ur protokoll må vid justeringen, med *riksdagens* bifall och den talandes begivande, utslutas dennes uttryck och även överläggning, som därav följt; dock kunna ej sådana uttryck utslutas, på vilka beslutet tydligen sig grundar.

§ 77.

Riksdagsman, som varit frånvarande då något beslut fattats inom *den kammare han tillhör*, skall äga att därefter till protokollet anmäla, det han ej i berörda beslut deltagit, men icke hava makt att tala å deras beslut, som därvid närvarit.

Riksdagsman, som varit frånvarande då något beslut fattats inom *riksdagen*, skall äga att därefter till protokollet anmäla, det han ej i berörda beslut deltagit, men icke hava makt att tala å deras beslut, som därvid närvarit.

§ 78.

Riksdagen fastställer de föreskrifter om riksdagsarbetets bedrivande, ordningen hos *kamrarna* och utskotten samt inom riksdagen förekommande val ävensom de övriga bestämmelser som anses nödiga till iakttagande jämte grundlagarna (*riksdagsstadga*). *Vardera kammaren äger fastställa föreskrifter i ämne, som angår kammaren enskilt (ordningsstadga)*. Ej må något i *dessa stadgor* införas, som mot grundlag eller annan *gällande lag strider*.

Riksdagen fastställer de föreskrifter om riksdagsarbetets bedrivande, ordningen hos *riksdagen* och utskotten samt inom riksdagen, *utskotten och andra riksdagens organ* förekommande val ävensom de övriga bestämmelser som anses nödiga till iakttagande jämte grundlagarna. Ej må något införas *däri* som *strider* mot grundlag eller annan lag.

§ 80.

I mål, som blivit av ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskott handlagda, skola de från riksdagen

Från riksdagen utgående expeditioner *uppsättas av riksdagens kansli och undertecknas av talmannen*.

(Nuvarande lydelse)

(Det vilande förslaget)

utgående skrivelser uppsättas och expedieras av kansliet hos det utskott, som ärendet berett.

Uppsättandet och expedierandet av andra för bägge kamrarna gemensamma skrivelser besörjes genom ett särskilt riksdagens kansli under in-seende av två inom första och två inom andra kammaren därtill utsedda ledamöter (kanslideputerade).

(Uppsättandet och expedierandet av andra för bägge kamrarna gemensamma skrivelser besörjes genom riksdagens förvaltningskontor.)

Ej må expedition över något riksdagens beslut utgå förr än den blivit inför kamrarna justerad. Från riksdagen utgående expeditioner under-tecknas av talmännen.

§ 82.

De i kamrarna förda protokoll och övriga riksdagshandlingar skola på statens bekostnad, så tidigt ske kan, av trycket utgivas, de senare fullständigt och protokollen i den mån kamrarna var för sig förordna.

De i riksdagen förda protokoll och övriga riksdagshandlingar skola på statens bekostnad, så tidigt ske kan, av trycket utgivas, de senare fullständigt och protokollen i den mån riksdagen förordnar.

Övergångsbestämmelser

1. Riksdagsordningen skall tillämpas i sin nya lydelse från och med den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna skall dock tillämpas även dessförinnan beträffande val till riksdagen som avser uteslutande tid efter utgången av år 1970.

Ordinarie val till riksdagen enligt 3 § första stycket i paragrafens nya lydelse skall äga rum första gången år 1970.

Meddelas beslut enligt 30 § om uppskov med valet till riksdagen i september 1970 och om förlängning av de vid utgången av samma år utlöpan- de valperioderna, medför beslutet motsvarande uppskov med tillämpningen av riksdagsordningen i dess nya lydelse.

2. Löpande valperioder för kamrarnas ledamöter upphör vid utgången av år 1970. De må ej förlängas enligt 2 § sjätte stycket.

3. Vad som föreskrives i 58 § tredje stycket i dess äldre lydelse om inverkan av nya val i hela riket till andra kammaren på fråga om uppskov med behandlingen av ärende avser även val till riksdagen.

4. Sådan nämnd som avses i 69 § skall tillsättas av den riksdag som sammanträder närmast efter det paragrafen i sin nya lydelse trätt i tillämpning.

5. Nytt val av ledamöter och suppleanter i riksdagens lönelegation förrättas av den riksdag som sammanträder närmast efter det 71 § trätt i tillämpning i sin nya lydelse.

6. Vid upprättandet av röstlängd år 1970 skall tillämpas den rösträttsålder som angivits i den nya lydelsen av 14 §.